

PATVIRTINTA
Kėdainių lopšelio-darželio „Žilvitis“
direktoriaus
2021 m. gruodžio mėn. 27 d. įsakymu Nr. V-64

KĖDAINIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽILVITIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„ŽINGSNELIS PO ŽINGSNELIO“

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Programa nusako bendrąsias nuostatas (bendrą informaciją apie įstaigą, vaikų ir tėvų (globėjų) poreikius, mokytojų ir kitų specialistų pasirengimą, regiono ir įstaigos savitumą, požiūrį į vaiką), ikimokyklinio ugdymo principus, tikslą ir uždavinius, Programos įgyvendinimo prielaidas (ugdymo principus bei metodus, ugdymo(si) aplinką, ugdymo turinį), kompetencijas atitinkančius esminius gebėjimus, nuostatas, vaikų pasiekimų žingsnius bei veiksenas, vaikų ugdymo(si) pasiekimų vertinimą.

Šia programa siekiama:

- Sudaryti sąlygas aktyviai, prasmingai veikti, augti fiziškai ir psichiškai išsivysčiusiai asmenybei, turinčiai teigiamą savivertę, norinčiai ir gebančiai reikšti save;
- Tenkinti kiekvieno vaiko poreikį žaisti, judėti, kurti, pažinti, eksperimentuoti;
- Garantuoti vaikui galimybę rinktis veiklą pagal interesus ir poreikius, garantuoti interesų ir poreikių plėtojamą bei nuoseklų vaiko gebėjimų ugdymą(si).

Programa atnaujinta vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2014), Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis (2015), atsižvelgiant į vaiko poreikių pasikeitimų analizės rezultatus, tėvų (globėjų) lūkesčius ir pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas. Programa yra orientyras, leidžiantis pedagogui kryptingai organizuoti ugdomąją veiklą, kurti kokybiško ugdymo(si) sąlygas, individualizuoti ugdymo(si) turinį. Programa grindžiama visapusiško ugdymo(si) idėjomis ir apima visas ugdymo(si) sritis: socialinę, pažinimo, komunikavimo, sveikatos, meninę bei mokėjimo mokytis.

Duomenys apie įstaigą

Pavadinimas – Kėdainių lopšelis-darželis „Žilvitis“.

Teisinė forma – biudžetinė įstaiga.

Įstaigos grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Adresas: Kėdainių lopšelis-darželis „Žilvitis“, Respublikos g. 2, Kėdainiai, LT-57397.

Tel. 8(347)61705. El. paštas – info@kedainiaizilvitis.lt. Svetainės adresas – www.kedainiaizilvitis.lt, facebook paskyra.

Vaikų ir tėvų (globėjų) poreikiai

Kėdainių lopšelis-darželis „Žilvitis“ – ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kurioje ugdomi ikimokyklinio (1,5–6 metų) ir priešmokyklinio (6–7 metų) amžiaus vaikai. Projektinis vietų skaičius – 210. Veikia 11 grupių. Kiekviena grupė turi savo pavadinimą: Žibučių, Tulpyčių, Saulučių, Dobiliukų, Pienių, Aguonėlių, Varpelių, Linelių, Papartėlių, Saulėgrąžų, Ramunėlių.

Ikimokyklinio ugdymo programa skirta:

- vaikams nuo 1,5 iki 6 m. amžiaus;
- pedagogams, dirbantiems su ikimokyklinio amžiaus vaikais;
- priešmokyklinio ugdymo pedagogams, dirbantiems mišraus amžiaus vaikų grupėje;
- lankančių lopšelių-darželių ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams (globėjams).

Specialiųjų poreikių vaikai integruojami į bendrojo ugdymo vaikų grupes. Įstaigoje sudarytos sąlygos ugdytis tautinių mažumų ir socialinės atskirties vaikams. Lopšelyje-darželyje veikia Vaiko gerovės komisija, teikiama pagalba kalbos sutrikimų turintiems vaikams, psichologo konsultacijos šeimoms, taikoma dailės terapija.

Tenkinant tėvų (globėjų) poreikius įstaigos darbo laikas 6.30–18.48.

Tėvai (globėjai) yra visaverčiai ugdymo proceso dalyviai. Su jais derinami visi ugdymo proceso, vaikų pasiekimų klausimai. Veikia grupių ir įstaigos tėvų komitetai. Pasitelkiamos įvairios bendradarbiavimo su šeima formos:

- tradicinės (vienpusio bendradarbiavimo): atvirų durų dienos, grupės/įstaigos susirinkimai, pokalbiai su tėvais (globėjais), šventės, vakaronės, foto parodos, vaikų (šeimos) šventės, išvykos.
- abipusio bendradarbiavimo: elektroninė sistema „Mūsų darželis“, facebook paskyra, elektroninis paštas, grupių/darželio projektai, anoniminė dėžutė „Mums svarbi jūsų nuomonė“, vaikų vertinimo apklankai „Aš galiu“, padėkos, tėvų (globėjų) dalyvavimas grupės ugdymo procese; stendiniai vaizdiniai pranešimai, įstaigos internetinė svetainė, tėvų (globėjų) apklausos, teminiai lankstinukai, talkos, akcijos. Tėvai (globėjai) supažindinami su vaiko vertinimo sistema, vaiko ugdymo pasiekimų žingsniais, diskutuoja, tariasi su pedagogais, padeda pastebėti vaiko pasiekimo lygio pokyčius, pažangą, padeda atrasti pasiekimo lygių įrodymus: užfiksuoti įdomias vaikų frazes, veiksmus, pasakojimus. Pedagogai keičiasi su tėvais (globėjais) informacija virtualioje erdvėje: siunčia nuotraukas, informuoja apie pasiekimus.

Ikimokyklinio ugdymo programos paskirtis – padėti šeimai ugdyti vaiką. Programa nuolat atnaujinama, tobulinama atsižvelgiant į vaiko poreikių pasikeitimų analizės rezultatus, tėvų (globėjų) lūkesčius ir pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje dirba kompetentingi mokytojai, turintys savo veiklos patirtį, gebantys keistis, ieškoti naujovių, ugdyti šiuolaikinio vaiko kompetencijas, suteikti jam pagalbą, atsižvelgiant į individualius ar specialiuosius ugdymosi poreikius, galimybes, įžvelgti daromą pažangą, įvertinti pasiekimus, priimti vaiką tokį, koks jis yra. Mokytojai ir specialistai yra įvaldę nuotolinio ugdymo gebėjimus. Lopšelyje-darželyje dirba logopedas, meninio ugdymo mokytojas, psichologas. Mokytojai turi reikiamą išsilavinimą, nuolat kelia kvalifikaciją, aktyviai įsitraukia į rajono ir šalies projektus, dalijasi darbo patirtimi, diskutuoja dėl kokybiško, į vaiką orientuoto, ugdymo proceso organizavimo. Lopšelyje-darželyje vyrauja komandinis darbas. Veikia mokytojų metodinės grupės „Sveikas žilvičiukas“, „Žalias žilvičiukas“, „Linksmas žilvičiukas“, „Meno žaidimai“.

Lopšelis-darželis plėtoja partnerystės ryšius su Kėdainių švietimo pagalbos tarnyba, Visuomenės sveikatos biuru, Kėdainių kalbų mokykla, respublikos lopšeliais-darželiais „Žilvitis“, Kėdainių sporto centru, Muzikos mokykla, Kėdainių rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklomis ir lopšeliais-darželiais. Esame Lietuvos sveikatą stiprinanti mokykla, vykdomė sveikatos ugdymo programą „Gera sveikatėlė“.

Kvalifikuota, kompetentinga, pedagogų komanda aktyviai ieško naujovių, geba jas įgyvendinti, tuo įtakodama įstaigos bendruomenės, vaikų ugdymo(si) bei aplinkos kryptingą kaitą, gebantys priimti pokyčius, ieškoti naujų ugdymo formų ir metodų siekiant ugdymo(si) kokybės. Stengiamasi įžvelgti, kas vaikui svarbu, įsiklausyti į jo žodžius, paskatinti išsakyti savo nuomonę, išgirsti jį. Vaikai turi galimybę daryti įtaką darželio kasdinei veiklai, t. y. jie gali spręsti su jų gyvenimu įstaigoje susijusius klausimus, teikti siūlymus, pageidavimus, į kuriuos atsižvelgiama. Prioritetas teikiamas pačių vaikų iniciatyvai. Vaikai ir mokytojai kartu kuria bendro gyvenimo įstaigoje ir grupėje susitarimus, taisykles, kurios padeda ugdyti atsakomybę ir tarpusavio supratimą.

Regiono ir įstaigos savitumas

Lopšelis-darželis yra daugiabučių gyvenamųjų namų mikrorajone, kuriame yra progimnazija, gimnazija, dvi ikimokyklinio ugdymo įstaigos, įrengtas sporto aikštynas, Vytauto parkas, prekybos centras, autobusų stotis. Skatindami „Darželis be sienų“ modelį, su ugdytiniais lankome reikšmingas Kėdainių vietas: senamiestį, Arnetų namus, Janinos Monkutės Marks muziejų-galeriją, Kėdainių krašto muziejų ir kt. Edukacinės veiklos organizuojamos Kėdainių Mikalojaus Daukšos viešojoje bibliotekoje, Kėdainių policijos komisariate. Sportiniai renginiai vyksta Kėdainių miesto stadione,

arenoje. Įgyvendindami Žemės ūkio ministerijos gyvulininkystės programą organizuojame išvykas pas rajono ūkininkus.

Norėdami padėti vaikui suvokti savo jausmus įstaigoje taikome socialinių-emocinių įgūdžių „Kimochi“, tarptautinę „Zipio draugai“ programas. Organizuojame futboliuko, mažojo krepšinio užsiėmimus. Į ugdymo procesą integruojami fizikos, matematikos ir gamtosauginių mokslų, inžinerijos, mažųjų archeologijos, vaikų skaitmeninio raštingumo pradžiamokslių elementai, STEAM metodas. Palaikome ir skatiname lauko pedagogikos idėjas. Lauke sukurto 4 edukacinės erdvės, lauko klasė, STEAM erdvė.

Tenkinant tėvų (globėjų) lūkesčius įstaigoje veikia ankstyvojo anglų kalbos, dailės, judesio raiškos, sporto, vaidybos būreliai.

Požiūris į Vaiką

Mūsų ikimokyklinio ugdymo(si) programos pagrindą sudaro humanistinė filosofija, kuri pabrėžia vaiko sveikatos puoselėjimo, saviraiškos ir savirealizacijos galimybių svarbą ugdymo(si) procese. Humanistinės filosofijos ir vertybinių nuostatų formavimas(is) integruojamas į visą ugdymo(si) turinį. Tai pagrindas brandžios asmenybės tapsmui. Mes nebijome ir nemenkiname vaiko dėl jo nesėkmių, netinkamo elgesio. Padedame išlaikyti pozityvios savivertės jausmą, palaikome, skatiname nenusivilti.

Humanistinė filosofija kviečia ugdymą orientuoti į vaiką, padėti jam išreikšti save ir tapti geru žmogumi, piliečiu. „Gera dirbti įstaigoje, kai viskas suplanuota ir neatimta kūryba“ (M. Fullanas).

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo turinys remiasi šiais principais:

Tautiškumo ir pilietiškumo – ugdymo turinys orientuotas į vaiko etninio ugdymo poreikių tenkinimą. Etninis ugdymas - tai pagrindinė vertybė, atsispindinti visose ugdymosi kompetencijose. Ugdymo turinyje atskleidžiama žmogaus ryšys su gamta ir laiko ritmais, papročiai, tradicijos, kultūrinis paveldas, ugdoma vaiko pagarba gamtai ir gyvybei, tėvynei.

Demokratiškumo ir humaniškumo – ugdymas grindžiamas vaiko ir suaugusiojo tarpusavio pagarba ir pasitikėjimu, visų bendruomenės narių dalyvavimu priimant sprendimus. Vyrauja atviri santykiai, pagarba ir dialogas tarp visų bendruomenės narių.

Prieinamumo – vaikai ugdomi nuo 1,5 iki 6 metų. Ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į jų amžių, patirtį, gebėjimus ir galimybes, fizines ir dvasines savybes, raiškos būdus, individualius poreikius ir polinkius. Ugdymo turinyje daug dėmesio skiriama vaikų veiksenai, kurią pasirenka patys

vaikai. Ugdymo turinys pritaikytas skirtingoje socialinėje aplinkoje augančiam vaikui. Vaikams suteikiamos galimybės bendrauti su suaugusiais ir bendraamžiais, įgyti pasitikėjimo savimi.

Integralumo – ugdymo turinys orientuotas į vaiko kompetencijų ugdymą, kurių pagrindas vertybinių nuostatų, įgytų gebėjimų ir įgūdžių bei patirties sklaida. Ugdymas vyksta integruotai, garantuojama vaiko pažinimo, saviraiškos, psichinio ir socialinio ugdymo darna, vaiko asmenybės harmoningas skleidimasis, visuminis pasaulio suvokimas.

Vertybinių nuostatų ugdymo – padedama vaikui visa kas jį supa įprasminti per dorovines žmogaus nuostatas į pasaulį. Ugdomas savarankiškas, doras, kūrybingas, atsakomybę jaučiantis žmogus, gebantis bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, gerbiantis kitaip mąstančius, kitokios išvaizdos žmones.

Individualumo – ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į individualias vaikų savybes, vaikų patirtį. Suteikiama veiklos pasirinkimo laisvė, pripažįstama vaiko teisė gyventi ir elgtis pagal prigimtį, asmeninę patirtį. Taikomos įvairios priemonės, metodai, individualaus ir nedidelėmis grupelėmis ugdymo formos.

Tęstinumo – ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į vaiko patirtį, įgytą šeimoje, vaikų amžių, priešmokyklinio ugdymo tikslus ir uždavinius. Ugdymo turinys kiekvienais amžiaus tarpsniais pamažu sudėtingėja, pateikiamos vis sudėtingesnės situacijos, nagrinėjamos vis sudėtingesnės problemos, įgaunama vis daugiau pažinimo informacijos.

III SKYRIUS

TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Ikmokyklinio ugdymo programos tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Ikmokyklinio ugdymo programos uždaviniai. Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko unikalumą bei poreikius, užtikrinant saugią, ugdymą skatinančią aplinką, dialogišką sąveiką grindžiamą tikslingą ugdymą ir spontanišką vaiko ugdymąsi, pasiekti, kad vaikas:

1. Plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save, įgytų ir kauptų gyvenimišką patirtį;
2. Pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir vaikais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes, patirtų sėkmę, gebėtų priimti nesėkmes;

3. Aktyviai dalyvauti ir kūrybiškai išreikšti save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime;

4. Mokytis pažinti ir veikti: žaistų, keltų klausimus, tyrinėti, rinkti veiklos būdus ir priemones, samprotauti apie tai, ko išmoko, numatytą tolesnės veiklos žingsnius.

IV SKYRIUS

UGDYMO METODAI, APLINKA, TURINYS

Ugdymo turinio metodai

Žaidimas – pagrindinė vaikų veikla, ja siekiama sudaryti kuo daugiau galimybių rinktis vaikams įdomią ir prasmingą veiklą: diskutuoti, klausinėti, ieškoti, bandyti.

Stebėjimas – vienas iš pagrindinių metodų, siekiant pažinti vaiką, atskleisti jo individualius poreikius, gebėjimus ir galias.

Spontaniška interpretacija – vaiko saviraiškos ir kūrybiškumo skatinimo metodas, skatinantis vaiko saviraišką, padedantis jam atsiskleisti, pabėgti nuo tikrovės apribojimų, susitapatinti su personažais, vaidinti, išgalvoti įvairias situacijas, istorijas, pritaikyti joms tinkamus vaidmenis, veiksmus.

Eksperimentavimas, tyrinėjimas – vienas iš aplinkos pažinimo ir patirties kaupimo būdų, skatinantis vaiką aktyviai veikti, pačiam eksperimentuoti, daryti atradimus, išmokti naujų sąvokų, atrasti įvairių pažinimo būdų.

STEAM ugdymas – platesnis ir gilesnis gamtos mokslų, technologijų, informacinių technologijų, inžinerijos, menų/dizaino, matematikos mokymasis, ugdymo procese naudojant IKT ir kitas technologijas, aktyvaus ugdymo metodus.

Sportinė veikla – socializacijos priemonė, padedant ugdyti kantrybę, koncentraciją, discipliną ir kitas naudingas savybes. Dalyvavimas komandiniame sporte padeda susirasti draugų, išmokti bendrauti, veikti kartu ir pajusti bendrumo jausmą.

Kūrybinė vaiko ir pedagogo sąveika – demokratiška sąveika, leidžianti būti aktyviems visiems ugdymo proceso dalyviams – ir vaikui, ir pedagogui.

Vaikų veiklos projektai – kuriami projektai, skatinantys įgimtą vaikų smalsumą bei norą tyrinėti pasaulį, įtvirtinama vaikų patirtis prasmingame kontekste.

Situacijų sprendimas – kuriamos situacijos, kuriose vaikai skatinami susitarti su kitais, priimti teisingus sprendimus, vadovautis taisyklėmis, gero elgesio normomis.

Kasdienis patyrimas – tai tam tikrų gebėjimų bei įgūdžių formavimas, ypač sietinas su vaiko sveikatos saugojimo kompetencijos ugdymu.

Atsipalaidavimas – tai svarbi ugdomojo proceso grandis, padedanti vaikams išmokyti atsipalaiduoti esant įtampą keliančioms nepalankioms aplinkybėms.

Namų užduotis – tai siekis įtraukti tėvus (globėjus) į ugdymo procesą, paskatinti juos bendrai veiklai su savo vaikais.

Problemų sprendimas – tai kritinį mąstymą skatinantis problemų sprendimas, „minčių lietus“, idėjų kūrimas, išeičių ieškojimas bei jų pagrindimas.

Pokalbis, diskusija – vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, jas pagrįsti, klausyti ir girdėti, ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti.

Ugdymo aplinkos modeliavimas – aplinka yra ugdymo turinio dalis, padedanti siekti ikimokyklinio ugdymo(si) tikslo. Aplinka kuriama atsižvelgiant į vaikų poreikius, galimybes, interesus. Vaikai kuria ir keičia aplinką patys, ją pritaiko savo sumanymams.

Išvykos, ekskursijos, akcijos – turtinama vaikų pažintinė, socialinė, kalbinė ir emocinė patirtis, ugdomi įgūdžiai ir gebėjimai.

Ugdymo(si) aplinka

Ugdymosi aplinka – viena svarbiausių ikimokyklinio ugdymo programos įgyvendinimo prielaidų, nes tinkamai parengta grupės aplinka ne tik sudaro galimybę vaikui ugdytis, bet daro didžiulę įtaką jo jausmams, savijautai, pasitikėjimui savimi. Aplinka kuriama taip, kad tenkintų kiekvieno vaiko poreikius, ugdytų jo gebėjimus, skatintų kaupti naują patirtį, išbandyti įvairias veiklos formas ir pažinimo būdus. Siekiama, kad aplinka skatintų vaiką aktyviai veikti, tyrinėti, pažinti, pasitikėti savo gebėjimais. Vaikas pats yra aktyvus aplinkos kūrėjas, sumanytojas.

Šiuolaikinį vaiką domina ne tik tradiciniai, įprasti, bet žaislai, kurių gamyba pagrįsta naujomis technologijomis ir naujomis žaidimų su jais galimybėmis. Įstaigoje kuriamos inovatyvios vaikų veiklos ir priemonių idėjos, padedančios kryptingai ir veiksmingai siekti vaikų pasiekimų. Įstaiga turi 4 interaktyvias lentas, 2 interaktyvias grindis, 1 interaktyvų smėlio stalą, projektorius grupėse, planšetinius kompiuterius.

Ugdymo procese naudojamos tyrimams ir eksperimentams reikalingos priemonės, įstaigoje įkurta STEAM laboratorija, Lego Education erdvė, grupių bibliotekos. Lauko erdvės pritaikytos vaikams eksperimentuoti, veikti su smėliu, vandeniu, aktyviai judėti, sportuoti, piešti, žaisti.

Ugdymo turinys

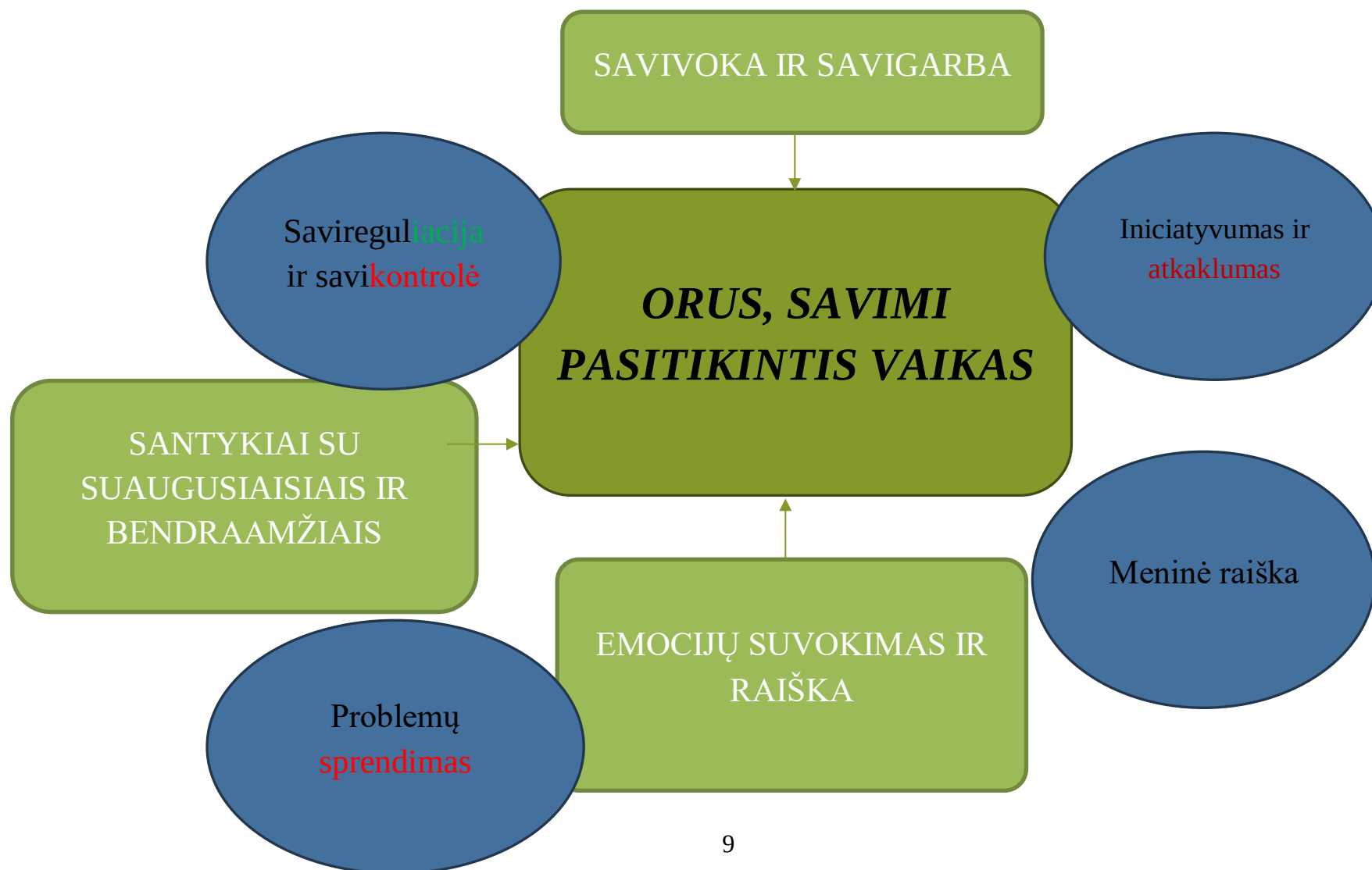
Sudarant ugdymo turinį siekiama integraliai ugdyti vaikų bendruosius gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas bet kokios kasdieninės veiklos metu, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus. Ikimokyklinio ugdymo turinyje siekiama ugdyti vaiko socialinę, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo ir meninę kompetencijas. Kiekvieną kompetenciją sudaro vaiko

pasiekimai, ugdytinios vertybinės nuostatos, šį amžiaus tarpsnį atitinkantys gebėjimai, žinios, supratimas, vaiko patirtis. Per jas atskleidžiama 18 vaiko ugdymo (si) sričių.

Ugdymo turinys išdėstytas pagal ugdomas 5 vaikų kompetencijas. Jų struktūrą sudaro sritys, aprašytos „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše“. Ikimokyklinio ugdymo turinys Programoje išdėstytas siekiant vaiko kompetencijų ugdymo. Kadangi vaiko ugdymas(sis) yra visuminis, jo gebėjimai ir pasiekimai reiškiasi kompleksiškai, labai individualiai.

Ikimokyklinio ugdymo programos turinį papildo inovatyvios vaikų 12-os mėnesių projektinės idėjos, padedančios kryptingai ir veiksmingai siekti vaikų pasiekimų (1 priedas). Mėnesių temos sukurtos remiantis vaikų interpretacijomis.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJOS UGDYMAS

SAVIVOKA IR SAVIGARBA		
Vertybinė nuostata – save vertina teigiamai.		
Esminis gebėjimas – supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/ mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5 (6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Kalba pirmuoju asmeniu „aš“. ➤ Pasako kas jis yra – berniukas ar mergaitė. ➤ Pavadina 5–6 kūno dalis. ➤ Didžiuojasi tuo, ką turi ir gali padaryti.	➤ Pasako savo ir kito jausmus, norus. ➤ Supranta, kad kitas negalėjo matyti to ką matė jis, nes kitas žmogus nebuvo šalia. ➤ Mano, kad jis yra geras, todėl jį kiti palankiai vertina. ➤ Supranta, kad jis buvo (kūdikis), yra (vaikas) ir visada bus tas pats asmuo užaugęs (vyras/moteris). ➤ Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys. ➤ Siekia kitų dėmesio, palankių vertinimų. ➤ Įvardija savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus. ➤ Pasako savo tautybę. ➤ Save vertina teigiamai. ➤ Atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus.	➤ Pasitiki savimi ir savo gebėjimais. ➤ Priskiria save giminei (tetos, seneliai, pusseserės). ➤ Mokosi saugoti savo privatumą. ➤ Pradedą suprasti, kas nuo jo norų ir pastangų nepriklauso. ➤ Yra tolerantiški kitokiam (kalbančiam kita kalba, atrodančiam kitaip ir kt).
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Žaisdamas ir bendraudamas mokosi suprasti, pavadina savo jausmus, įvardija norus. ➤ Paskatintas dalinasi savo žaislais.	➤ Kartu su tėveliais (globėjais) kuria „Šeimos šūkį“, „Šeimos medį“, „Šeimos pristatymą“ ir pan. ➤ Rengia su auklėtoja savo darbų parodas, vertina savo darbus, diskutuoja, džiaugiasi. ➤ Įsivertina savo elgesį. ➤ Kuria plakatus: „Kur dirba mano tėveliai (globėjai)?“, „Aš jau moku ir galiu“ ir pan.	

➤ Vartydamas knygeles, nuotraukas, bendraudamas įvardija ir parodo ne tik savo, bet ir draugo kūno dalis, įvardija ar tai berniukas, ar mergaitė. ➤ Parodo, kad atpažįsta save veidrodyje. ➤ Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais, palankiai sąveikauja su kitais į grupę ateinančiais žmonėmis. ➤ Vadina save vardu, parodo draugus, pasakodamas apie savo veiklą vartoja žodžiu: „mano“, „aš“, „man“.	➤ Kartu su auklėtoja kuria susitarimus, taisykles, jų laikosi. ➤ Klausosi lietuvių liaudies pasakas, kuriose aiškiai skiriamas gėris ir blogis. ➤ Žaisdamas, diskutuodamas įvertina poelgius, nusako, ką reiškia būti mandagiu, draugišku, rūpestingu ir pan. ➤ Žiūrėdamas animacinius filmukus, klausydamas pasakų nusako gerus ir blogus personažus, jų poelgius. ➤ Pasako, kad yra lietuvis, gyvena Lietuvoje, dainuoja himną, atpažįsta herbą, dailės darbeliuose vaizduoja Lietuvos vėliavą, gimto miesto kultūros simbolius. ➤ Pasakoja apie savo išvaizdą, jos pasikeitimus, pasako savo kūno dalis, kam reikalingos kojos, rankos, nosis ir pan. ➤ Tyrinėja save veidrodyje, prie šviesos stalo: apžiūri rentgeno nuotraukas, apvedžioja, ieško panašumų, skirtumų.	
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		
Vertybinė nuostata – domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.		
Esminis gebėjimas – atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Pradedą naudoti emocijų raiškos žodelius. ➤ Atranda savus emocijų raiškos būdus. ➤ Atpažįsta kito žmogaus jausmus.	➤ Pavadina pagrindines emocijas. ➤ Atpažįsta kitų emocijas pagal elgesį, veido išraišką. ➤ Pradedą valdyti savo emocijas. ➤ Apibūdina situacijas, kuriose kilo jausmai. ➤ Atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį ir tinkamai į jas reaguoja. ➤ Išreiškia jausmus mimika ir žodžiais, o ne veiksmams. ➤ Apibūdina jausmus sukėlusias situacijas ir priežastis. ➤ Išreiškia jausmus tinkamais būdais – neskaudindamas kitų.	➤ Domisi savo ir kitų emocijomis. ➤ Atpažįsta ir įvardija ne tik savo jausmus, bet ir nuotaikas, jų priežastis. ➤ Atpažįsta kitų emocijas ir jausmus, bando į juos atsiliiepti (paguosti, užjaušti). ➤ Bando keisti savo elgesį.

Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Vartoja žodžius: „liūdnas“, „linksmas“, „piktas“, „geras“ ir pan. ➤ Rodo užuojautą draugui, kartu džiaugiasi. ➤ Parodo mimika savo emocinę būseną: linksmas, piktas, liūdnas ir t.t. ➤ Apžiūrinėja emocijas paveikslėliuose ir bando įvardinti.	➤ Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocines būsenas. ➤ Žaidžia žaidimus: „Kalbėkime be žodžių“. ➤ Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto. ➤ Dalyvauja akcijose: „Savaitė be patyčių“, „Tolerancijos diena“, „Aš ir mano augintinis“ ir pan. ➤ Žaidžia mimikos, nuotaikos žaidimus stebėdamas save veidrodyje, atkartodamas draugo mimiką. ➤ Žaidžia su nuotaikų kortelėmis. ➤ Dalyvauja diskusijose: „Kas gerai ir kas blogai“, klausytų pasakėlių, stebėtų spektaklių, animacinių filmukų aptarimuose. ➤ Susipažįsta su kimočiais.	
SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS IR SUAUGUSIAIS		
Vertybinė nuostata – nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.		
Esminis gebėjimas – pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariausi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariausi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Lengviau atsiskiria nuo tėvų ar globėjų. ➤ Ramiai stebi nepažįstamus žmones. ➤ Žaidžia greta arba trumpai su draugu. ➤ Audringai reiškia teises į savo daiktą.	➤ Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų. ➤ Pasitiki pedagogu, priima pagalbą, vykdo individualius prašymus. ➤ Žaidžia kartu su bendraamžiais. ➤ Dalijasi žaislais. ➤ Įtraukia suaugusįjį į savo žaidimus ir bendrą veiklą.	➤ Pagarbiai bendrauja su suaugusiais. ➤ Supranta suaugusiojo jausmus ir užjaučia. ➤ Tolerantiškai bendrauja su bendraamžiais. ➤ Supranta žodžių ir veiksmų pasekmes.

	➤ Priima su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus. ➤ Draugams siūlo savo žaidimų idėjas. ➤ Padeda kitam vaikui. ➤ Stengiasi laikytis susitarimų. ➤ Bando tinkamu būdu išsakyti priešišką nei suaugusiojo nuomonę. ➤ Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais. Turi draugą.	➤ Išklauso kitų nuomonę ir iš jos mokosi. ➤ Kuria „Draugystė“ plakatą. ➤ Piešia geriausio draugo portretą. ➤ Žaidžia stalo žaidimus: „Šaškės“, „Kas pirmas pasieks finišą?“ ir pan. ➤ Dalyvauja projekte „Be patyčių“.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Svečiuojasi kitoje grupėje. ➤ Pradedą žaisti „Šeimos“ žaidimus. ➤ Žaisdamas kalbina kitus vaikus, atsiliepia į kvietimą bendrauti. ➤ Pradedą dalintis daiktais, žaislais. ➤ Ramiai atsisveikina su tėvais. ➤ Išlieka ramus grupėje apsilankius nepažįstamiems žmonėms.	➤ Lengvai atsisveikina su tėveliais (globėjais), džiaugsmingai juos pasitinka po išsiskyrimo. ➤ Samprotauja, ką darytų, kur kreiptųsi nutikus nelaimei. ➤ Žaidžia grupinius žaidimus, tariasi dėl vaidmenų, siūlo idėjas. ➤ Palaukia eilėje, kol kitas pažais su norimu žaislu. ➤ Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net ir skirtingą). ➤ Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patirtimis, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą. ➤ Dalyvauja diskusijose: „Draugiškas ir nedraugiškas“, „Kaip gyventi taikoje“. ➤ Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius...	
PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
Vertybinė nuostata – nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.		
Esminis gebėjimas – atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius, sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai

➤ Stebi savo veiksmų pasekmes. ➤ Prašo pagalbos nepavykus atlikti veiklos.	➤ Išbando įvairias daiktų panaudojimo galimybes. ➤ Supranta kada pavyko įveikti sunkumus. ➤ Ieško tinkamų sprendimo būdų. ➤ Bando įveikti sunkumus pats. ➤ Pradedą matyti sprendimų pasekmes. ➤ Tariausi su kitais dėl veiksmų atlikimo. ➤ Nepasiekus tikslo, bando keletą kartų.	➤ Sudėtingą veiklą priima natūraliai, nusiteikęs įveikti kliūtis. ➤ Žino ar problemą gali įveikti pats.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Atlieka nesudėtingus pavedimus, pasako ką daro, ką nori daryti. ➤ Domisi savimi, aplinka. ➤ Laikosi grupėje esančios tvarkos. ➤ Drąsiai imasi pasiūlytos veiklos, žaisti naują žaidimą.	➤ Dalyvauja situaciniuose žaidimuose „Ką daryti, jeigu...“, „Susipyko du draugai”. ➤ Žaisdamas, bendraudamas pataria draugams ką daryti, jei susiduria su kliūtimis, kartu ieško išeities. ➤ Kartu su auklėtoja varto knygeles, žiūri animacinius filmukus „Lapė ir sūris”, „Ožka melagė” ir pan. ➤ Taiso sugadintą daiktą, suplėšytą knygutę. ➤ Bando su auklėtoja įvardinti pasekmes „Kas bus, jeigu...“. ➤ Žaidžia sveikatos saugojimo žaidimus: „Kaip pereiti gatvę?“, „Susirgo“ ir pan. ➤ Sprendžia problemines situacijas.	
INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
Vertybinė nuostata – didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.		
Esminis gebėjimas – savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai

➤ Pats keičia veiklą, pasirenka daiktus, su jais žaidžia. ➤ Protestuoja, reiškia nepasitenkinimą, negalėdamas įveikti kliūtis. ➤ Reiškia savo norus, sako „ne“. ➤ Laisvai juda erdvėje, energingai žaidžia.	➤ Pasirenka ir žaidžia vienas ar su draugais. Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą (susidomėjus). ➤ Laukia suaugusiojo pagalbos, padaršinimo, kai susiduria su nesėkme. ➤ Ilgesį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ar su draugais. ➤ Pereina nuo pasirinktos veiklos prie suaugusiojo pasiūlytos veiklos. ➤ Bando pats įveikti kliūtis veikloje, nepavykus kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. ➤ Plėtoja veiklą, ją tęsia po dienos miego, kitą dieną. ➤ Ilgesniam laikui įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą. ➤ Kreipiasi pagalbos į draugus ir tik po to į suaugusįjį.	➤ Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgą ją plėtoja. ➤ Nuo pradžios iki pabaigos atlieka nepatrauklią veiklą. ➤ Priima iššūkius naujai veiklai, bando pats įveikti kliūtis. ➤ Nusiteikęs pradėti, siūlyti naują veiklą, ją užbaigti, užmegzti naują draugystę.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Džiaugiasi, pasiektu rezultatu, savarankiškai ieško kontaktų su suaugusiuoju, bendraamžiais. ➤ Stengiasi pats apsirengti, nusirengti. ➤ Pats bando tvarkytis žaislus, drabužėlius ir kt. ➤ Bando padėti, paguosti draugą. ➤ Tęsia pradėtą žaidimą, nors ir iškyla nedidelės kliūtys.	➤ Užkalbina į grupę atėjusius svečius, palaiko pokalbį. ➤ Lengvai priima suaugusiojo pasiūlytas priemones, žaidimo būdus, ir pats toliau kuria žaidimą. ➤ Priima draugų kvietimą žaisti, pats siūlo idėjas veikti, deda pastangas, jas įgyvendinti. ➤ Pratęsia pradėtą žaidimą kitą dieną, siūlo draugams jį tęsti. ➤ Piešia „Mano diena“ (atsispindi ką vaikas ketina veikti per dieną). ➤ Savarankiškai pasirenka veiklą. ➤ Sprendžia auklėtojų sudarytas problemines situacijas – teikia pasiūlymus. ➤ Apibrėžia savo rankos plaštaką, pasirenka ir priključia paveikslėlius, žyminčius, ką gali nuveikti darželyje ir kieme.	

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ

Vertybinė nuostata – nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.

Esminis gebėjimas – laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.

Vaiko pasiekimai

1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Išsigandęs, užsigavęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas. ➤ Pats ieško nusiramavimo (pvz. apsikabina žaislą ir pan.). ➤ Bando kontroliuoti savo elgesį. ➤ Išbando savo interesų gynimo ir konfliktų sprendimo būdus (rėkia, neduoda žaislo, pasako suaugusiam...) ➤ Jei kas nepatinka, nueina šalis, atsisako bendros veiklos.	➤ Sekdamas suaugusiojo ir kitų vaikų pavyzdžiu laikosi tvarkos ir žaidimų taisyklių. ➤ Primenant laikosi tvarkos ir žaidimų taisyklių. ➤ Priima dienos ritmo kaitą. ➤ Supranta taisyklių, susitarimų prasmę bei naudingumą. ➤ Sugalvoja kelis konflikto sprendimo būdus. ➤ Savarankiškai laikosi tvarkos ir žaidimų taisyklių. ➤ Bando konfliktus spęsti taikiai. ➤ Sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai tiek, kiek sužadintas susidomėjimas. ➤ Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio jį provokuojančiose situacijose. ➤ Nusiramina skambant muzikai, pabuvęs vienas.	➤ Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai – siekia rezultato. ➤ Atsiranda savitvarkos, savitvarkos pradmenys. ➤ Ieško pagalbos stresinėje situacijoje (susijaudinęs, išsigandęs ir pan.). ➤ Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose, diskutuoja, sprendžia probleminius klausimus. ➤ Supranta, kad skirtingose vietose (darželyje, ligoninėje, kavinėje, parduotuvėje ir t.t.) kitokia tvarka, linkęs jas suprasti ir laikytis.

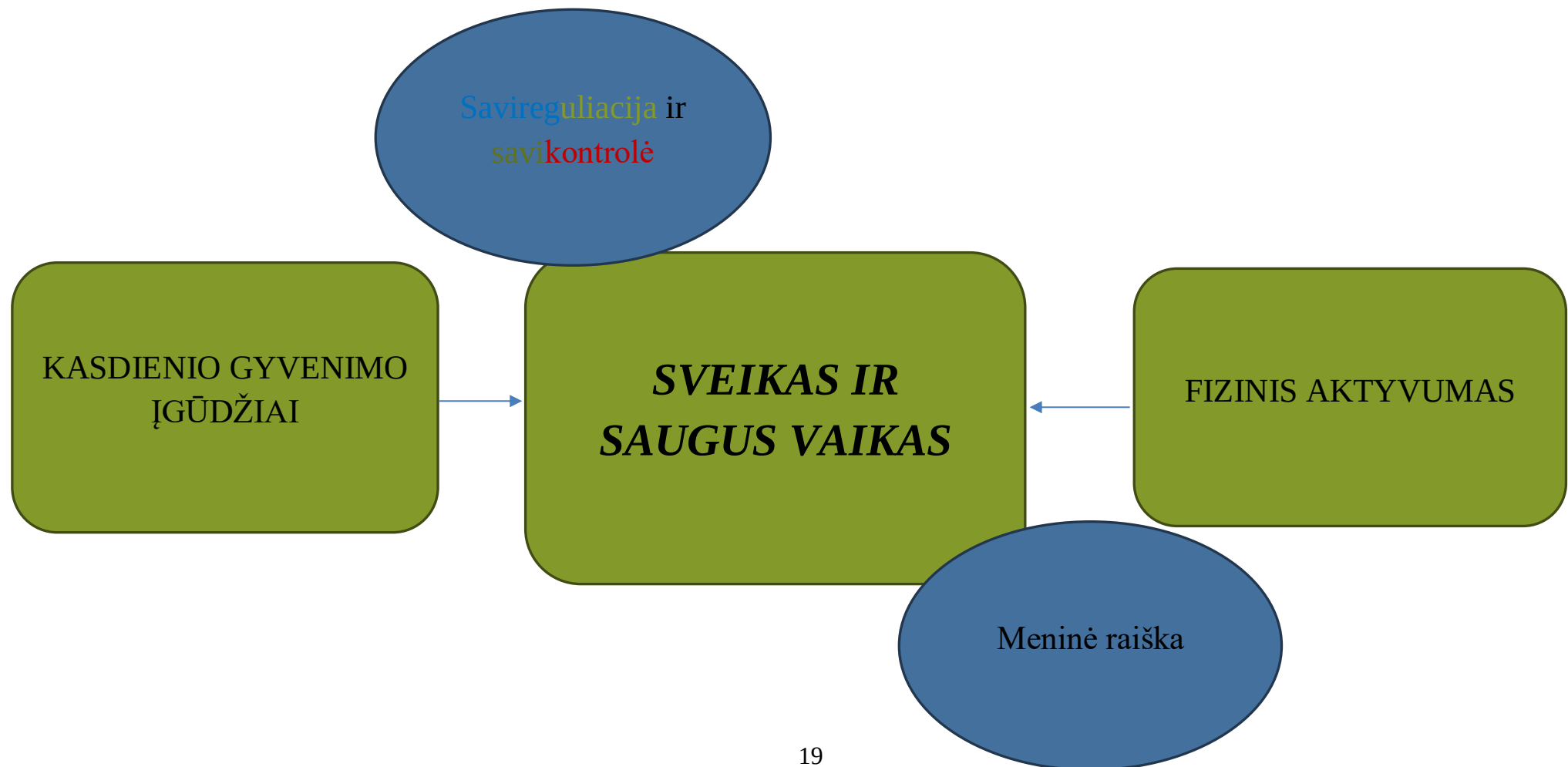
Ką galėtų veikti vaikas?

1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai
➤ Taisyklingai laiko šaukštą, savarankiškai valgo, žino savo vietą prie stalo, geria iš puoduko, plaunasi rankas.	➤ Kartu su auklėtoja kuria grupės susitarimus. ➤ Žaisdamas žaidimus laikosi jų taisyklių. ➤ Pastebi, jei kiti vaikai nesilaiko grupės susitarimų, pats stengiasi jų laikytis.

➤ Bando rengti, nusirengti drabužius, apsiauti batus. ➤ Nueina šalin, jeigu kas nepatinka, atsisako bendros veiklos. ➤ Noriai laikosi dienos ritmo: žaidžia, plaunasi rankas, eina miegoti, valgyti, pasivaikščioti ir t.t. ➤ Kartoja patikusius žaidimus, laikosi jų tvarkos. ➤ Atitraukia ranką nuo draudžiamo daikto.	➤ Stengiasi susitvarkyti konfliktinėje situacijoje, prašo suaugusiojo patarimo. ➤ Dalyvauja situaciniuose žaidimuose „Kaip nesusipykti su draugu, mama, tėčiu”. ➤ Žaidžia kortelių žaidimą „Vaikų teisės ir pareigos”. ➤ Diskutuoja temomis „ Ką daryti, kai supyksti?“, „Norai ir galimybės“, „Geras žodis šildo“ ir t.t.); ➤ Supranta, kad ką nors veikiant būtina laikytis ir laukti eilės. ➤ Pasidalina paprašytu daiktu ar daiktais su kitais. ➤ Tvarkosi savo išorę, naudoja nosinę, servetėlę. ➤ Pats stengiasi nusirengti, tvarko savo drabužius, aunasi batukus.	
MENINĖ RAIŠKA		
Vertybinė nuostata – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.		
Esminis gebėjimas – spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Klausoma muzikos, aplinkos garsų, kartu su draugais ploja rankomis, trepsi, džiaugiasi, šypsosi.	➤ Mėgina, tyrinėja, kūrybiškai įgyvendina pedagogo pasiūlytas idėjas. ➤ Stebi suaugusius, jų veiksmus, klausydamas paaiškinimo, išbando naujus veikimo bei elgesio būdus, juos perima, kūrybiškai pritaiko ➤ Siūlo savo idėjas, inicijuoja veiklą.	➤ Organizuoja koncertus „Daina draugui“. ➤ Inicijuoja kurti, piešti bendrus, komandinius darbus. ➤ Sugalvoja žaidimus, veiklas pagal pasiūlytą temą.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	

➤ Ką nors vaizduodamas kalba, komentuoja, džiaugiasi savo darbu, piešiniu. ➤ Žaisdamas mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, balsus. ➤ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ➤ Kartu su suaugusiuoju kuria siužetinį epizodą, miniatiūrą: atlieka imitacinius veiksmus, garsus. ➤ Dalyvauja muzikiniame dialoge su suaugusiuoju: bando kartoti tą patį ritminį ar melodinį motyvą. ➤ Klausydamas muzikos šypsosi, džiaugiasi, ploja rankomis, trepsi, moja.	➤ Klausosi ir įvardina muzikos nuotaiką, ją nupiešia, išreiškia kūno judesiais, mimika. ➤ Kuria draugystės šokį. ➤ Piešia kontrastingų nuotaikų piešinius ir apibūdina jų nuotaiką. ➤ Dėlioja draugystės mandalą, kuria knygelę „Aš ir mano draugai”. ➤ Piešia piešinius apie draugystę, draugiškumą, pagalbą kitam, pakomentuoja. ➤ Supranta ir pasako, kuo jis pats / pati ir kiekvienas vaikas skiriasi, ypatingi. ➤ Vaidina trumpas inscenizacijas: „Kelionė į teatrą”, „Kviečiu į gimtadienį”, „Draugiški ir nedraugiški nykštukai”. ➤ Kuria tolerancijos gėlę, plakatą ir pan. ➤ Klausio pasakas, žiūri filmukus apie draugystę, toleranciją (pvz. „Bjaurusis ančiukas“), bando nupiešti, improvizuoti ką matė.
--	---

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJOS UGDYMAS

KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		
Vertybinė nuostata – noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.		
Esminis gebėjimas – tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudoja tualetą, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Suaugusiojo rengiamas „padeda“. ➤ Plaunasi, šluostosi rankas. ➤ Paprašytas padeda žaislą į jam skirtą vietą. ➤ Savarankiškai valgo, geria. ➤ Naudoja stalo įrankius. ➤ Pasako, kad nenori valgyti. ➤ Pats paprašo, nueina į tualetą.	➤ Prieš valgį plauna rankas, tvarkingai valgo. ➤ Po valgio priminus skalauja burną. ➤ Padeda servuoti stalą, po valgio nusinešti indus. ➤ Savarankiškai naudoja tualetą. ➤ Taisyklingsiai apsirengia, nusirengia, apsiauna, nusiauna batus pats. ➤ Priminus čiaudėdamas, kosėdamas prisidengia burną. ➤ Žino ir pasako, kad negalima imti pavojingų daiktų (aštrių peilių, degtukų ir kt.). ➤ Naudojasi stalo įrankiais. ➤ Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. ➤ Laikosi saugaus elgesio taisyklių. Stebint suaugusiam naudoja aštriais daiktais. ➤ Priminus stengiasi vaikščioti, sėdėti, stovėti taisyklingsiai.	➤ Tvarkingai valgo, moka valgyti su peiliu. ➤ Jaučia kada alkanas, kada pasisotina. ➤ Geria pakankamai vandens. ➤ Įvardija maisto produktus, kuriuos valgyti sveika. ➤ Plaunasi rankas, prausiasi, šukuojasi. ➤ Savarankiškai apsirengia, nusirengia, tvarkingai sudeda rūbus. ➤ Pasirenka drabužius, avalynę pagal orus. ➤ Savarankiškai laikosi susitarimų, saugaus elgesio taisyklių. ➤ Žino, kaip saugiai elgtis gatvėje, kelyje, gaisro atveju ir pan. ➤ Žino, kaip saugiai elgtis su nepažįstamais žmonėmis, gyvūnais.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikas	3–5(6) metų vaikas	
➤ Paprašo ar parodo, kad nori į tualetą, padedamas suaugusiojo susitvarko.	➤ Žaidžia žaidimus: „Svečiuose“, „Kavinėje“, „Kaip rengtis?“, „Apsirenkim- nusirenkim“... ➤ Rengia, prižiūri lėlės, jas prausia, šukuoja.	

➤ Kartu su auklėtoja žaidžia vaizduotės žaidimus „Namai“, „Pamaitinsiu ir nuprausiu lėlę“, „Kur žaisliukų namai“... ➤ Žaidžia žaidimus apie apsirengimą einant į lauką, kaip aprengti lėlę. ➤ Valo dulkes kartu su auklėtoja ➤ Sodina, guldo, vežioja didelius minkštus žaislus. ➤ Pavalgius, nusineša savo puodelį. ➤ Kartu su auklėtoja augina ant palangės svogūnus, daržoves, rengia sveikas „Kiškio vaises“.	➤ Žaidžia stalo žaidimus: „Sveikas maistas“, „Vasaros ir žiemos apranga“. ➤ Dalyvauja diskusijose: „Ką valgome ir ko nereikėtų valgyti“, „Kodėl reikia laikytis tvarkos ir švaros“. ➤ Kuria patiekalų receptų knygeles padedant suaugusiems. ➤ Gamina su suaugusiais sveikus patiekalus: salotas, arbatas, užkandžius. ➤ Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose: „Pavojus namuose, gatvėje“, „Pavojingi daiktai“, „Kodėl reikia plautis rankas?“... ➤ Kuria plakatus „Sveikas maistas“, „Blogi įpročiai“, „Kur kreiptis pagalbos?“ ir pan. ➤ Sužino ne tik savo, bet ir gyvūnėlių tvarkymosi, gražinimosi paslaptis; Su tėveliais (globėjais) kuria „Sveikuolių receptus“. ➤ Dalyvauja diskusijose: „Ką valgome ir ko nereikėtų valgyti?“, „Kodėl reikia laikytis tvarkos ir švaros?“.
--	---

FIZINIS AKTYVUMAS

Vertybinių nuostatų – noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

Esminis gebėjimas – eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulgioji motorika.

Vaiko pasiekimai

1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Pastovi ant vienos kojos. ➤ Lipa ir nulipa laiptais. ➤ Atsispirdamas dviem kojomis pašoka nuo žemės. ➤ Peršoka liniją. ➤ Pasuka riešą, apverčia plaštaką. ➤ Ridena, meta, gauda kamuolį. ➤ Geriau derina akies- rankų, kojų judesius. ➤ Veria ant virvutės sagas. ➤ Įkerpa popieriaus kraštą.	➤ Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas ir sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis. ➤ Išlaiko pusiausvyrą eidamas nedideliu paaugstinimu. ➤ Šokinėja abiem ir ant vienos kojos. ➤ Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. ➤ Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu. ➤ Juda vingiais greitėdamas ir lėtėdamas. ➤ Šokinėja vietoje, judant pirmyn, įveikdamas kliūtis. ➤ Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais (užsega ir atsega sagas, veria ant virvelės smulkius daiktus).	➤ Išlaiko saugų atstumą eidamas, bėgdamas šalia draugo. ➤ Bėga derindamas du ar daugiau judesių. ➤ Meta ir kartais pataiko kamuolį į krepšį, vartus, taikinį. ➤ Pieštuką ir žirkles laiko taisyklingai.

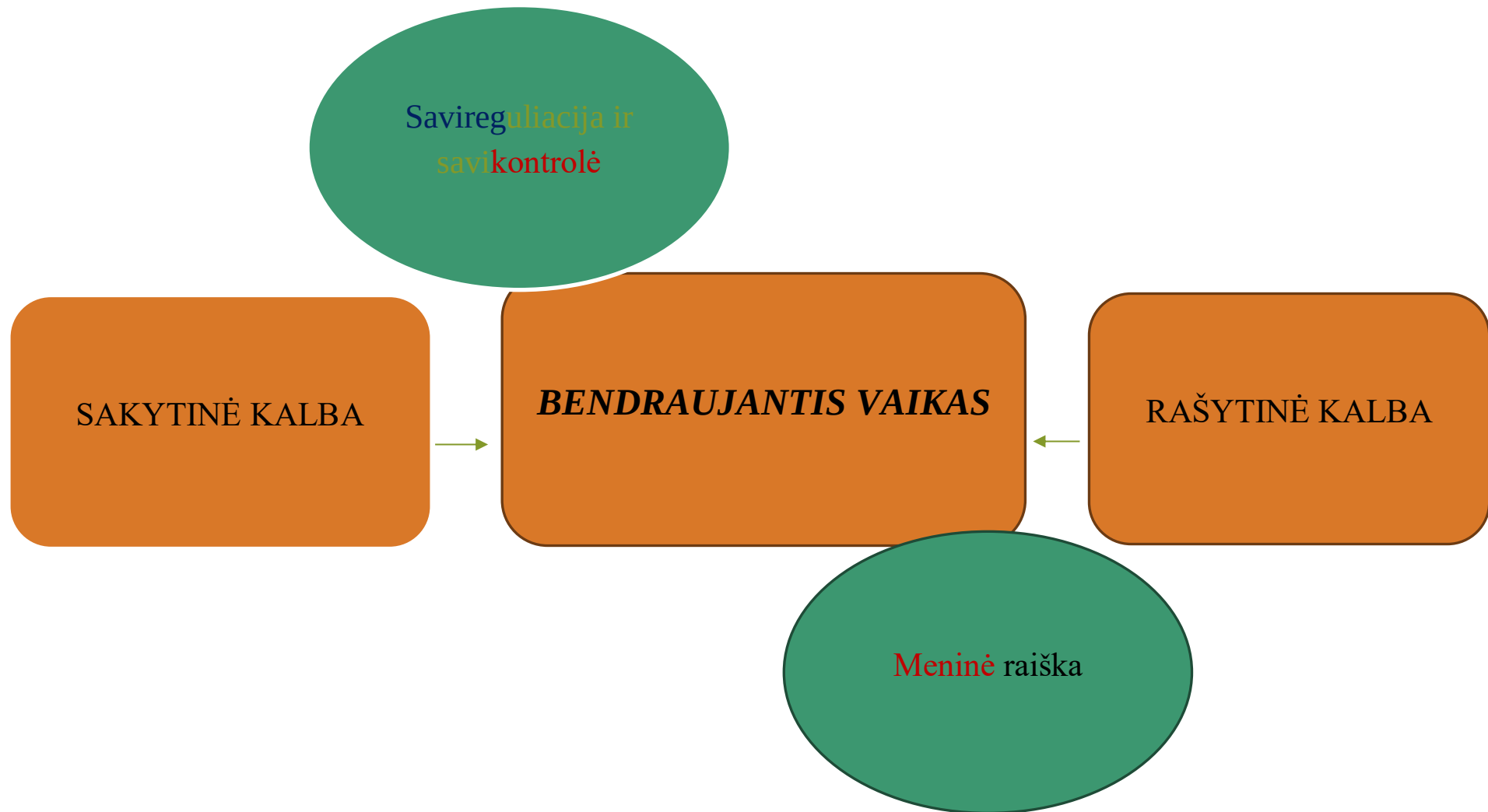
	➤ Eina ratu, poromis, atbulomis. ➤ Šoka į toli, į aukštį. ➤ Žaidžia žaidimus su kamuoliu. ➤ Žaidžia komandomis, derindamas veiksmus. ➤ Tiksliau valdo pieštuką ir žirkles.	
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Meta, gaudo, spiria kamuolį norima kryptimis. ➤ Vežasi kamuolį, juda paskui suaugusįjį rastomis pėdomis smėlyje, sniege. ➤ Laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų užlipa ir nulipa laiptais. ➤ Bėgioja salėje nurodyta kryptimis, reaguoja į signalą (sustoja, vėl pradeda judėti), juda greičiau-lėčiau. ➤ Perlipa, peršoka pralenda kliūtį. ➤ Supasi supynėse, nusileidžia čiuožyne. ➤ Juda įvairiais būdais: ropoja, bėga, šokinėja.	➤ Rytą daro rytinę mankštą. ➤ Bėgioja keičiant kryptį, tempą. ➤ Žaidžia gaudynes su draugais. ➤ Šokinėja abiem kojomis vietoje, lengvai judant pirmyn. ➤ Laipioja pasviromis kopėtėlėmis, gimnastikos siennele. ➤ Rungtyniauja estafetėse „Perduok kamuolį“, „Bulvių maišas“, „Kas taiklesnis“, „Perduok kitam“ ir pan. ➤ Važinėjasi rogutėmis, dviračiu, paspirtuku. ➤ Žaidžia judrius žaidimus: „Gandras ir varlės“, „Kas pagaus pelytę?“, „Daryk kaip aš“, „Aukščiau žemės“, „Daryk kaip aš“, „Aukštyn-žemyn“, „Atsargiai-kliūtis“ ir pan. ➤ Žaidžia trikrepsį, futbolą, žolės riedulį, orientacinį sportą ir kt. ➤ Dalyvauja sveikatos ugdymo akcijose, pramogose, projektuose, sporto šventėse.	

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ
Vertybinių nuostatų – nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.
Esminis gebėjimas – laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsivardina geba nusiraminti.

Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Išsigandęs, užsigavęs su suaugusiojo pagalba nusiramina. ➤ Pradeda valdyti savo emocijų raišką. ➤ Bando laikytis suaugusiojo prašymų. ➤ Mokosi asmens higienos įgūdžių.	➤ Žino ir supranta asmens higienos įgūdžių svarbą (plauti rankas, valyti dantukus ir pan.), laikosi asmens higienos reikalavimų. ➤ Susitvarko tualete pats. ➤ Stengiasi laikytis susitarimų. ➤ Geba kalbėti ką jaučia, nusakyti nuotakas, jų priežastis.	➤ Savarankiškai prieš valgį eina plautis rankas.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų	3–5(6) metų vaikai	
➤ Stengiasi pats apsirengti, nusirengti. ➤ Bando laikytis elementarių higienos taisyklių: plaunasi rankas, prašo, parodo, kad nori į tualetą. ➤ Pats pasiima žaislus, padeda į vietą. ➤ Skiria savo ir kitų daiktus, juos rūšiuoja, naudoja pagal paskirtį. ➤ Išbando savarankiškumą: supranta, kas jam leidžiama ir kas draudžiama.	➤ Žaidžia žaidimus su taisyklėmis: „Kiškai ir medžiotojas“, „Pagauk mane“, „Žuvys ir tinklas“ ir pan. ➤ Rungtyniauja estafetėse, atlieka sportines užduotis. ➤ Susitaiko su pralaimėjimu rungčių metu, supranta, kad gali ir nepasisekti. ➤ Laikosi dienotvarkės, supranta higieninių įgūdžių svarbą. ➤ Derina savo ir draugų veiksmus estafėčių metu. ➤ Taikiai sprendžia konfliktines situacijas, prireikus prašo suaugusiojo pagalbos.	
MENINĖ RAIŠKA		
Vertybinė nuostata – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.		
Esminis gebėjimas – spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai

➤ Rankų ir kojų judesiais mėgdžioja žaidimų judesius. ➤ Emocingai išreiškia muzikos kūrinius (šypsosi, džiaugiasi, ploja rankomis, trypia kojytėmis ir pan.). ➤ Spontaniškai keverzoja rankų judesių piešinius. ➤ Pagal muziką atlieka įvairias užduotis (stoti, tūpti ir t.t.), imituoja norimais ar suaugusiojo rodomais judesiais.	➤ Žino apie rytinės mankštos svarbą, daro rytinę mankštą. ➤ Piešia sveikatos piramidę, žino kokie produktai sveikiausi žmogui. ➤ Piešia sportuojančius vaikus, šeimą. ➤ Vaidina, kuria žaidimus „Pas stomatologą“, „Kirpykloje“ ir pan. ➤ Moka nupiešti, pagaminti, sulipdyti gaisrinės, policijos, greitosios pagalbos mašinas, žino, kokia pagalba reikalinga atsitikus bėdai.	➤ Kuria dainas, imitacinius žaidimus, inscenizacijas temomis „Sveikas, kaip ridikas“, „Sportuoju ir augu“ ir kt. ➤ Patys gamina sveikatos piramidę, žino koks maistas sveikas ir koks ne. ➤ Organizuoja „Vaikų estafetes“ lauke.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Pūsdamas įvairiais būdais muilo burbulus (per šiaudelį, į lapą) tapo paveikslą. ➤ „Važiuoja vežimėliu“ porose laisva kryptimis. ➤ „Šoka“ laisvais judesiais. ➤ Žaidžia žaidimus: „Suskaičiuok dantukus“, „Išdykęs liežuvėlis“, „Šokantis balionėlis“ ir pan.	➤ Atlieka daineles „Varlytės gripas“, „Meškiuko sloga“ ir pan. ➤ Žaidžia imitacinius muzikinius ratelius: „Jei nori būti sveikas“, „Pauzių šokis“, „Beždžioniukų šokis“. ➤ Žaidžia artikuliacijos, kvėpavimo žaidimus: „Dramblis“, „Pūsk, balionėlį“, „Liūtas pabudo“ ir kt. ➤ Žaidžia vaidybinius žaidimus: „Pas gydytoją“, „Sporto klube“... ➤ Kuria plakatus, koliažus „Sveiko maisto piramidė“, „Lėkštėje visos spalvos“, „Pagalbos telefonai“ ir t.t. ➤ Su auklėtoja gamina varžybų atributiką: plakatą, vėliavėlę, emblemą, grupės simbolius.	

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJOS UGDYMAS

SAKYTINĖ KALBA		
Vertybinių nuostatų – nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.		
Esminis gebėjimas – klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Supranta kalbą ir kalba 3–4 žodžių sakiniais. ➤ Atsako vienu ar keliais žodžiais į elementarius klausimus	➤ Vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. ➤ Atpasakoja trumpus kūrinėlius. ➤ Išklauso kūrinį iki galo nepertraukdamas skaitančiojo. ➤ Išskiria pirmą ir paskutinį garsą trumpuose žodžiuose. ➤ Vartoja vaizdingus, palyginamuosius žodžius. ➤ Deklamuoja. ➤ Išskiria garsą žodžio pradžioje, viduryje ir gale. ➤ Suvokia pasakojimo, pokalbio eigą, supranta ir interpretuoja. - Vartoja antonimus ir sinonimus. Kuria ir pasakoja įvairius tekstus (mįsles, humoristines istorijas ir pan.).	➤ Nepertraukdamas klausosi draugų kalbos. ➤ Įvardija skirtumus tarp literatūriškai ir tarmiškai tariamų garsų. ➤ Supranta, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą, vidurį. ➤ Pagal taisykles kalba telefonu.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikas	3–5(6) metų vaikas	
➤ Sako „ačiū“, „prašau“. ➤ Bendraudamas mėgdžioja suaugusiųjų kalbėseną.	➤ Pasakoja apie save ir savo šeimą: pasako savo vardą, pavardę, amžių, kur gyvena, artimųjų vardus, kur dirba tėveliai ir t.t.. ➤ Atpažįsta ir bando įvardinti elementarius simbolius (raides).	

➤ Atlieka nesudėtingus nurodymus. ➤ Varto „skaity“ knygeles. ➤ Žaidžia pirštukų žaidimus. ➤ Žaidinamas suaugusiojo atsiliepia kalba, mimika, muzikiniu intervalu. ➤ Kalbėdamas derina žodžius gimine, skaičiumi, pradeda naudoti prielinksnius „i“, „po“, „ant“. ➤ Žaidžia žaidimus: „Atspėk, kas čia?“, „Pirštukų pasakėlės“ ir pan. ➤ Varto knygeles. ➤ Bando įvardinti tai, ką mato paveikslėlyje „Kas čia“. ➤ Žaidžia žodžių žaidimus „Pakartok“. ➤ Pasakoja apie matytas televizijos laidas vaikams.	➤ Komentuoja, ką padaręs, ką nupiešęs, ką žaidęs. ➤ Deklamuoja, seka pasakas be galo. ➤ Žaidžia žaidimą „Kokį garsą išgirdai?“ ➤ Dalinasi patirtais išpūdžiais su draugais, auklėtoja. ➤ Žaidžia kūrybinius žaidimus, skirstosi vaidmenimis: mama, pardavėjas, gydytojas, direktorius. ➤ Žaidžia stalo žaidimus: „Daiktai“, „Kas netinka“, „Kur dirba“, „Žaislų parduotuvė“. ➤ Žaidžia lotą: „Kas tai?“, „Girdžiu tą patį“. ➤ Žaidžia žaidimus: „Sugauk garsą“, „Koks pirmas tavo vardo garsas?“. ➤ Kuria siužetinius žaidimus: „Teatras“, „Mano svajonė“, „Seku pasaką“. ➤ Žaidžia užsieniečius, kalba jų kalba. .
--	---

RAŠYBINĖ KALBA

Vertybinė nuostata – domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.

Esminis gebėjimas – atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

Vaiko pasiekimai

1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
Rašymas ➤ Piešia vertikalias ir horizontalias linijas. Skaitymas ➤ Pavadina matomus paveikslėlius.	Rašymas ➤ Domisi rašikliais ir kompiuteriu. ➤ Pradeda domėtis raidėmis ir bando jas „naudoti“ savo veikloje. ➤ Supranta spaudinių funkcijas: kalendorius, valgiaraštis, reklama ir pan. ➤ Kopijuoja ir bando rašyti raides. - Kompiuteriu spausdina raides.	Rašymas ➤ Rašo savo vardą, elementarius žodelius. ➤ Netaisyklingais rašinėjimais atvaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus. Skaitymas ➤ Atpažįsta ir pavadina įvairių šriftu parašytas raides (didžiosios, mažosios).

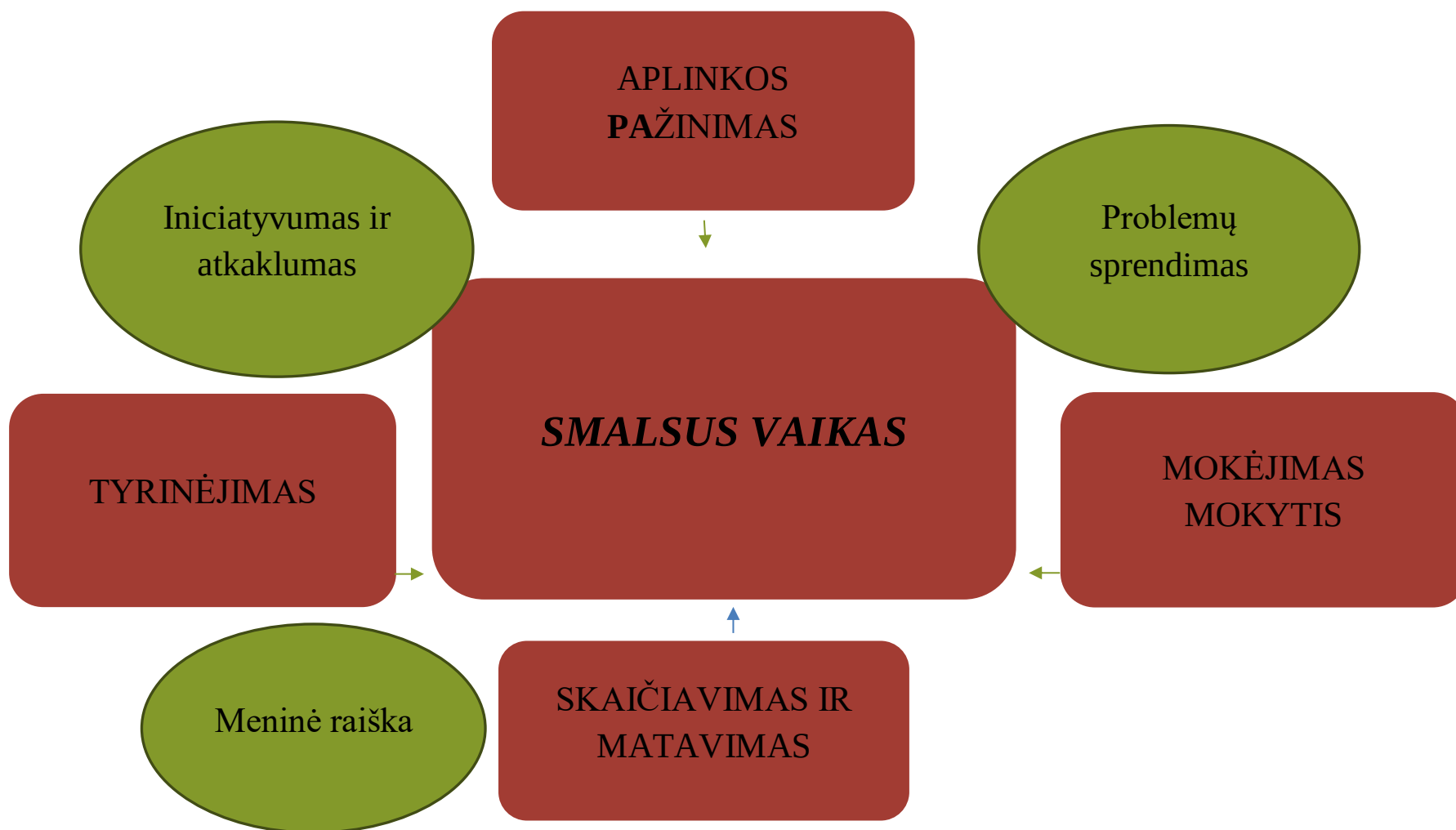
	➤ Supranta rašymo tikslus. ➤ Spausdintinomis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje esančius žodžius. Skaitymas ➤ „Skaito“ knygelių paveikslėlius. ➤ Domisi raidėmis ir supranta, kad raidės turi pavadinimus. ➤ Supranta, kad garsas siejasi su raide, o raidės sudaro žodį. ➤ Žino keliolika abėcėlės raidžių. ➤ Perskaito savo vardą.	➤ Bando perskaityti trumpus jam reikšmingus žodžius.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Keverzoja vertikaliomis ir horizontaliomis linijomis. ➤ Spalvina paveikslėlius. ➤ Bando „rašyti“. ➤ Vartydamas knygeles, klausinėja suaugusiojo „kas čia“. ➤ Domisi aplinkoje esančiomis raidėmis, simboliais, pastebi panašumus. ➤ Kuria išgalvotus pasakojimus piešiniais, žodžiais. ➤ Ieško į ką panaši raidė (pvz. panaši kaip burbuliukas, kaip gyvatė ir pan.).	➤ Gamina knygeles. ➤ Vynioja, narplioja siūlus, trina vilną tarp delnų veliant kamuoliukus. ➤ Ornamentuoja ritmiškai atkartodamas piešiamus elementus. ➤ Ieško savo vardo raidės grupės aplinkoje, knygose. ➤ „Skaito“, kuria istorijas pagal paveikslėlius. ➤ Dėlioja raidžių korteles ir bando skaityti. ➤ Klausinėja „skaitydamas“ grupėje, gatvėje esančius užrašus, pats bando skaityti. ➤ Savo knygelėse prie nupieštų objektų parašo „mama“, „tėtė“. ➤ Žaidžia kortelių žaidimus: „Raidės“, „Raidžių loto“. ➤ Žaidžia žaidimus „Ilgas-trumpas žodis?“, „Surask tokią pačią raidę“...	

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
Vertybinių nuostatų – nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.		
Esminis gebėjimas – laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Parodo domėjimąsi draugu jei jis verkia. ➤ Įvardija savo veiksmus, geba pasakyti ką veikia.	➤ Laikosi susitarimų, pastebi draugo netinkamą elgesį, įvardija, kodėl reikia laikytis taisyklių. ➤ Kartu su auklėtoja kalba apie grupės taisykles, susitarimus. ➤ Išsako savo nuomonę.	➤ Rišliais 3–4 sakiniais išsako nuomonę apie savo, draugo elgesį. ➤ Geba įsijungti į diskusijas. ➤ Kultūringai išklauso kalbantį.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Žaisdamas dažnai kalbasi su savimi. ➤ Aiškiai pasako, ko nori, ką ketina daryti. ➤ Kalbasi su žaidimo draugu, kaip ir ką žais. ➤ Apkabina, paguodžia draugą.	➤ Piešia grupinį darbą „Grupės susitarimai“, jį komentuoja. ➤ Žaisdamas pastebi jei kas nors pažeidžia taisykles, pasako, kodėl reikia jų laikytis. ➤ Vaidybiniuose žaidimuose vartoja mandagumo žodelius, epitetus. ➤ Tariausi su draugais dėl žaidimo vaidmenų, numato eilės tvarką, kada atliks norimą vaidmenį, jei juo nepasidalina.	

MENINĖ RAIŠKA		
Vertybinių nuostatų – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.		
Esminis gebėjimas – spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai

➤ Kalba piešdamas, tapydamas, pasako ką piešia. ➤ Žaisdamas kalba, įvardija veiksmus.	➤ Pasigamina iš čiuzinių pakylą, rengia pasirodymus, vaidinimus, žaidžia. ➤ Keičia vaidinamų pasakų tekstus savais žodžiais. ➤ Rašo, „keverzoja“ raides ore, ant smėlio, sniego ir pan.	➤ Organizuoja vaikų grupės žaidimus-koncertus, išrenka vedantį, atlikėjus... ➤ Kuria, dainuoja „savo kūrybos“ dainas, vaidinimus, improvizuoja savais žodžiais.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Ant didelio lapo keverzoja, „paišalioja“ braižo, suka įvairias linijas, naudoja įvairias piešimo, tapymo priemones (guašas, akvarelė, klijai). ➤ Tapo pirštukais, delniukais, stampuoja, taškuoja. ➤ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ➤ Dainuoja kartu su suaugusiuoju. ➤ Balsu atkartoja gamtos, mechaninius garsus, garsažodžius.	➤ Žaidžia žaidimą „Dirigentas“, „Pageidavimų koncertas“... ➤ Žaidžia muzikinius-ritminius žaidimus, skanduotes „Aidas“, „Pakartok“, „Ėjo kiškis“, „Uda da“ ir kt. ➤ Vaidmeniniuose žaidimuose keičia balso intonacijas. ➤ Su auklėtojos pagalba ir be jos ruošia dekoracijas, parenka ir tikslingai panaudoja aplinkos daiktus, drabužius savo žaidimams. ➤ Savo geriausiems draugams pasakoja savo „paslaptis“, pasidalina savo rūpesčiais su auklėtoja. ➤ „Rašo“, keverzoja, piešia raides, simbolius smėlio dėžėje, lape, lentoje, sniege įvairiomis priemonėmis (pagaliukais, pieštukais, pirštu ir pan.). ➤ Dekoruoja, aplikuoja, lipdo ir pan. pažįstamas raides.	

PAŽINIMO KOMPETENCIJOS UGDYMAS

APLINKOS PAŽINIMAS		
Vertybinių nuostatų – nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.		
Esminis gebėjimas – įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Atpažįsta ir įvardina artimiausios aplinkos daiktus. ➤ Orientuojasi savo grupės aplinkoje. ➤ Žino savo, šeimos narių vardus.	➤ Išvardina gyvenamosios vietos objektus. ➤ Pastebi pasikeitimus savo aplinkoje. ➤ Pastebi ir pasako pagrindinius augalų ir gyvūnų požymius. ➤ Atpažįsta ir įvardija artimiausios aplinkos gyvūnus, augalus. ➤ Pasakoja apie savo šeimą. ➤ Orientuojasi darželio aplinkoje. ➤ Įvardija kelis gimto miesto objektus (miesto ar darželio pavadinimą, gyvenamą gatvę ar pan.). ➤ Atpažįsta ir įvardija naminius, kai kuriuos laukinius gyvūnus, nusakoma jų gyvenimo skirtumus. ➤ Skiria daržoves, vaisius, uogas ir nusakoma panaudojimo maistui būdus. ➤ Domisi gamtos reiškiniais, kurių negali pamatyti. Moka stebėti ir prižiūrėti kambarinių augalų augimą. ➤ Žino svarbią asmeninę informaciją. ➤ Domisi suaugusio žmogaus gyvenimu, jo darbais. ➤ Žino tradicines šventes. ➤ Žino savo šalies ir sostinės pavadinimą. ➤ Atranda ir mokosi naudotis buities prietaisais, skaitmeninių technologijų galimybėmis.	➤ Domisi gamtos reiškiniais ir jų paaiškinimu (rasa, vaivorykštė, vėjas). ➤ Domisi savo gimtinės istorija. ➤ Domisi apie daiktų pokytį (seniau/dabar). ➤ Domisi aktualiais visuomeninio gyvenimo įvykiais. ➤ Paaiškina, kaip reikia prižiūrėti augalus, naminius gyvūnus. ➤ Rodo pagarbą gyvėjai ir negyvėjai aplinkai. ➤ Paaiškina, kad saulė šviečia ir šildo.

	➤ Pastebi aiškiai matomus skirtumus ir panašumus tarp gyvūnų ir augalų. ➤ Žino apie naminių gyvūnų naudą žmogui. ➤ Mokosi rūšiuoti atliekas.	
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Kartu su suaugusiuoju sodina, stebi kaip auga, žydi grupės ir darželio kiemo „Darže” pasodinti augalai. ➤ Pasako savo, mamos, brolio ir kitų šeimos narių vardus. ➤ Daug klausinėja „Kas čia?” ➤ Žino kur eiti, kai suaugęs kviečia „į salę”, „į miegamąjį”, „į rūbinėlę”, „į smėlio dėžę” ir t.t. ➤ Žaidžia žaidimus: „Kas kur gyvena?“, „Paliesk“ ir kt.	➤ Žino kaip ir kas atrado Kėdainius, buvo ir žino miesto lankytinas vietas, dalinasi savo kiemo istorijomis su draugais, suaugusiais. ➤ Žaisdamas šeimos žaidimus, imituoja tėvelių profesijas, „keliauja“ į jų darbo vietas. ➤ Padedant tėveliams, kuria šeimos medį. ➤ Lankosi bibliotekoje, muziejuose, senamiestyje ir kt. ➤ Rūšiuoja šiukšles grupėje, išvykose į gamtą švarina ją, surenka šiukšles. ➤ Kuria su auklėtoja elgesio gamtoje taisykles. ➤ Su suaugusiais rengia dekoracijas Kalėdų, Velykų, ir kt. šventėms, aprangą, scenarijų, simboliką. ➤ Ryto rate pasakoja apie orą, metų laiką, jų požymius. ➤ Gmina daržovių, vaisių salotas. ➤ Žaidžia kūrybinius-siužetinius žaidimus: „Biblioteka”, „Koncertas”, „Bankas”, „Parduotuvė”, „Aerouostas”, „Autoservisas” ir pan. ➤ Žaidžia su kortelių žaidimais, loto: „Metų laikai”, „Gėlių loto” , „Gyvūnai”, „Paukščiai”, „Profesijos”. ➤ Žaidžia žaidimus: „Žemė, oras, vanduo“, „Surask tokį patį“, „Anksčiau-dabar-vėliau“, „Atpažink rankų porą“ ir pan.. Stebi gamtos reiškinius, kuria gamtos kalendorių“. ➤ Augina gėles, daržoves ant palangės, darželio kieme.	
SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS		
Vertybinė nuostata – nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.		

Esminis gebėjimas – geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.

Vaiko pasiekimai

1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Skaičiavimas ➤ Skiria sąvokas mažai ir daug. ➤ Išrikiuoja daiktus į eilę. ➤ Pradedą suprasti, ką reiškia padalinti daiktus po lygiai. ➤ Matavimas ➤ Žino pagrindines spalvas: raudoną, mėlyną, geltoną, žalią. ➤ Pradedą vartoti palyginamąsias sąvokas: sunkus – lengvas, storas – plonas, toks pat, kitoks, vienodi, skiriasi ir pan. ➤ Supranta tvirto bokšto statymo taisykles (apačioje didesnė, viršuje mažesnė kaladėlė).	➤ Skaičiavimas ➤ Pradedą skaičiuoti daiktus ir palyginti kelių daiktų grupes pagal daiktų kiekį grupėse. ➤ Vartoja kelintinius skaitvardžius: pirmas, antras. ➤ Grupuoja daiktus pagal išorinius požymius. ➤ Supranta, kad daiktų skaičius nepriklauso nuo jų požymių ir jų padėties erdvėje. ➤ Skaičiuoja iki 5-ių. ➤ Skiria kelintinius skaitvardžius. ➤ Sieja daiktų kiekį su skaičių žyminčiu simboliu. ➤ Skaičiuoja iki 10-ties. ➤ Palygina daiktų grupes pagal kiekį (daugiau/mažiau). ➤ Supranta ir vartoja sąvokas: pusiau, į 2–3 dalis. ➤ Pratęsia, sukuria skirtingų požymių sekas su 2–3 pasikartojančiais elementais. ➤ Matavimas ➤ Lygina įvairių dydžių daiktus pagal išorinius požymius (ilgį, plotį, storį, aukštį ir t.t.). ➤ Bando konstruoti, grupuoti atsižvelgiant į daikto formą. ➤ Atpažįsta apskritos (skritulio), keturkampės (keturkampio), kvadratinės (kvadrato) formos daiktus. ➤ Pradedą skirti dešinę ir kairę savo kūno pusę. ➤ Žino metų laikus, paros dalis. ➤ Skiria trikampę, stačiakampę formas.	➤ Skaičiavimas ➤ Pradedą suprasti ryšius tarp skaičių (pvz.: 6 susidedą iš dviejų trejetų). ➤ Vartoja žodžius: sudėti, atimti, kiek bus. ➤ Matavimas ➤ Skiria ir pavadina plokštumos ir erdvines (kubas, rutulys) figūras. ➤ Grupuoja daiktus pagal nurodytą požymį. ➤ Pradedą suprasti, kad tas pats daiktas gali turėti kelis požymius. ➤ Žaisdami naudojasi vis didesne erdve.

	➤ Grupuoja daiktus pagal formą, spalvą. ➤ Kalba apie nuotolį, atstumą, daiktų ilgį, plotį, aukštį, storį, masę: siauresnis-platesnis, aukštesnis-žemesnis, lengvesnis-sunkesnis. ➤ Dėlioja daiktus didėjimo, mažėjimo tvarka. ➤ Skiria sąvokas: šiandien, vakar, rytoj. ➤ Nustato daikto vietą kito daikto atžvilgiu. ➤ Skiria plokštumos ir erdvės figūras. ➤ Matuoja atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudodamas sąlyginius matavimus (savo kūno dalį, trečią daiktą). ➤ Nustato įvykių seką (metų laikai, paros dalys). ➤ Pradedą suvokti laiko trukmę.	
Ką gali veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
Skaičiavimas ➤ Aplinkoje pastebi ir pasako daug ar mažai daiktų, žaislų. ➤ Žaidžia didaktinius žaidimus: „Daugiau-mažiau“, „Suverk sagas“, „Sudėk į eilę“. ➤ Padalina po vieną vaišes vaikams. ➤ Skaičiuoja savo metus rodydamas pirštukus. ➤ Žaidžia didaktinius žaidimus: „Ant stalo-po stalu“, „Arti-toli“. Matavimas ➤ Žaidžia slėpinių su vaikais. ➤ Dėlioja paveikslėlius panaudojant geometrines formas. ➤ Žaidžia žaidimą „Diena – naktis“.	Skaičiavimas ➤ Skaičiuoja savo piršteliu, žaisliukus. ➤ Atlieka problemines užduotis: „Padalink vieną pyragą visiems vaikams“, „Išrikiuok ir pasakyk kelintas stovi“ ir pan.. ➤ Žaidžia žaidimus „Parduotuvė“, „Padėk mažiau arba daugiau“, „Gyvi skaičiai“ (susitaria dėl veiksmų, kuriuos reikia atlikti pamačius tam tikrą skaičių) ir pan.. ➤ Spalvina traukinuko vagoną „Atsižymėjimo juostoje“ ir įvardina kelintas atėjo į grupę. ➤ Ryto rate skaičiuoja mergaites ir berniukus, padedant auklėtojai ir visus vaikus. ➤ Žaidžia žaidimą „Parduotuvė“. Lanksto popierių pusiau, į 2,4 dalis. Žaidžia žaidimus su skaitmenų kortelėmis, pritaiko atitinkamą skaitmenį daiktų grupei. Žaisdami išsiskaičiuoja naudodami skaičiuotes. Matavimas ➤ Įvardija į kokias geometrines figūras panašūs įvairūs daiktai. ➤ Modeliuoja figūromis (pvz., iš keturių trikampių sudėlioja kvadratą). ➤ Lipdo geometrines figūras ir konstruoja (namelį, gėlytę ir pan.).	

➤ Stato ir išrenka „Didžiausią ir mažiausią bokštą“. ➤ Ieško ir randa paslėptą daiktą. ➤ Žaidžia spalvų žaidimą „Surask tokios pat spalvos“. ➤ Piešia vienos spalvos (pasirinktinai) piešinį. ➤ Matuoja savo ūgį, pasinaudojant ant grupės sienos kabančia ūgio matuokle.	➤ Jungia įvairių spalvų, pločio, ilgio popierines juosteles į žiedus, perveria juos per vieną ar kelis, taip „auginant“ erdvinės formas. ➤ Dėlioja priešingybių paveikslėlius (aukštai-žemai, ant-po, kairėje-dešinėje ir pan.). ➤ Kuria kalendorius, gamina smėlio ir vandens laikrodžius. ➤ Naudoja sąvokas „šiandien“, „rytoj“, „išėginės dienos“. ➤ Klausinėja, kiek laiko žaisime, kelinta valanda, už kiek laiko eisime miegoti, kiek liko laukti iki kito gimtadienio. ➤ Kurdamas paveikslus sudėlioja žmogaus, gyvūnėlio kūną iš įvairių figūrėlių. ➤ Žaidžia stalo žaidimus „Surask tokią pačią spalvą“, „Surask gėlytei antrą pusę“, dėlioja dėliones. ➤ Žaidžia rato žaidimus su spalvota guma, parašiotu. ➤ Lygina pastatytus statinius: kuris didesnis, ilgesnis, platesnis, storesnis. ➤ Žaidžia žaidimus judėdamas erdvėje nurodytomis kryptimis.
---	---

TYRINĖJIMAS

Vertybinė nuostata – smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.

Esminis gebėjimas – aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

Vaiko pasiekimai

1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Domisi jį supančia aplinka. ➤ Kartoja veiksmą po patirtos nesėkmės.	➤ Tyrinėja supančią gamtinę ir daiktinę aplinką visais pojūčiais. ➤ Pasirenka reikalingas priemones tiriamajai veiklai. ➤ Domisi iš ko padaryti daiktai, jų savybėmis. ➤ Suvokia daiktų paskirtį. ➤ Įvardina daiktų, medžiagų, gyvūnų, augalų skirtingus pastebėjimus. ➤ Atlieka trumpalaikius stebėjimus. ➤ Pasitelkia priemonių įvairovę (lupą, mikroskopą).	➤ Atlikęs tiriamąją veiklą daro išvadas. ➤ Tyrinėjimams naudoja skaitmenines technologijas (kompiuteris, fotoaparatas, mobilusis telefonas). ➤ Žino ir suvokia tyrinėjimo saugumo taisykles. ➤ Tyrinėjo rezultatus pavaizduoja schema.

	➤ Analizuoja, grupuoja ir klasifikuoja daiktus pagal savybes.	
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Laisvai juda grupės erdvėje, domisi kas, kur yra. ➤ Parodo save, savo kūno dalis. ➤ Žaisdamas, stebi ką daro kitas vaikas, kartu žaidžia. ➤ Pats pasiima žaislus, priemones, padeda juos į vietą. ➤ Žaidžia žaidimą „Surask daiktą“. ➤ Žaidžia sensorinius didaktinius žaidimus: „Pauostyk“, „Paragauk“ „Užsimerk“, „Ką girdi?“ ➤ Bando įvairius garso išgavimo būdus, panaudojant aplinkos daiktus, savo kūną (beldžia, tuksena, kūno perkusija ir t.t.). ➤ Pavadina kai kuriuos gyvūnus, paukščius, pažįsta kai kuriuos augalus. ➤ Skiria kelias daržoves, vaisius pagal skonį, išvaizdą. ➤ Pastebi ir nusako koks oras.	➤ Tirpina sniegą, užšaldo vandenį, piešia ant šlapio popieriaus. ➤ Stebi ir tyrinėja gamtos reiškinius, kuria gamtininko kalendorių. ➤ Prižiūri daržą gamtos centre ir lauke (stebi, matuoja). ➤ Žaidžia žaidimus „Plaukia- skęsta“, „Karšta- šalta“, „Atpažink draugą“, „Surask tinkamą paveikslėlį“, „Atspėk, ką valgai“. ➤ Atlieka bandymus su balansinėmis svarstyklėmis. ➤ Žaidžia su kortelių rinkiniais „Pavojingi daiktai“, „Naminiai ir laukiniai gyvūnai“. ➤ Išbando magnetą grupės aplinkoje, lauke. ➤ Su auklėtoja kuria išvykos žemėlapi. ➤ Ieško atsakymų į probleminį klausimą „Kodėl?“. ➤ Kuria savo pomėgių knygeles. ➤ Tyrinėja daiktus ant šviesos stalo. ➤ Kuria koliažus ieškodamas detalių jungimo galimybių. ➤ Dalyvauja artimiausios aplinkos išvykose ir kuria žemėlapius. ➤ Kuria stebėjimų fotografijų parodėles.	
MOKĖJIMAS MOKYTIS		
Vertybinė nuostata – noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.		
Esminis gebėjimas – mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.		

Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Domisi kas kaip veikia. ➤ Atidžiai stebi veiklą ir bando pakartoti veiksmus.	➤ Siūlo žaidimų idėjas. ➤ Domisi aplinka – klausinėja. ➤ Žaidžia kūrybiškai. ➤ Imasi iniciatyvos įgyvendinant žaidimų idėjas. ➤ Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas. ➤ Spėlioja veiksmų pasekmes. ➤ Drąsiai ieško atsakymų į kylančius klausimus. ➤ Kalba apie tai, ko norėtų išmokti, planuoja savo veiklą. ➤ Randa reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose (enciklopedijose, žinyuose ar pan.)	➤ Kalba apie mokymąsi mokykloje, jo prasmę. ➤ Analizuoja savo veiklą, kaip pavyko. ➤ Orientuojasi informacijos gavimo šaltiniuose (pokalbis, stebėjimas, knygos, internetas, TV ir pan.) ➤ Mokosi iš kitų patirties.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Išbando naujus žaidimus. ➤ Pagiria draugą, leidžiant jam patirti sėkmės jausmą. ➤ Žaidžia pojūčių žaidimus (klausos, regos, lytėjimo, skonio). ➤ Žaidžia kartu su draugais bendrus žaidimus. ➤ Kuria siužetinio žaidimo epizodus. ➤ Ieško teminių paveikslėlių knygelėse. ➤ Žaidžia probleminį žaidimą „Kur rasti...?“.	➤ Kuria savo pasiekimų knygeles. ➤ Gamina plakatus „Žinau – noriu sužinoti“, „Moku – noriu išmokti“, „Ką daryti, jeigu...?“ ➤ Varto savo ir draugų meninės veiklos, kitų gebėjimų ir pažangos vertinimų segtuvus – apmąsto, diskutuoja, vertina savo ir kitų veiklą bei rezultatus. ➤ Taiko įvairius informacijos paieškos metodus: knygų „skaitymas“, aplinkos, tyrinėjimas, klausinėjimas. ➤ Sprendžia galvosūkius. ➤ Žaidžia žaidimus: „Paliesk ir atpažink“, „Uostau, ragauju“. ➤ Užduoda atvirus klausimus suaugusiems apie jį supančius reiškinius, objektus „kodėl?“, „kaip?“, „kada?“ „iš kur atsiranda?“ ➤ Pastebi ir išbando grupėje naujai atsiradusias priemones, žaislus.	

➤ Apžiūrinėja aplinkos daiktus, klausinėja ką su jais daryti, juos naudoja žaidimuose. ➤ Vienas ir su draugais stato, konstruoja, dēlioja dēliones. ➤ Noriai žaidžia naujus žaidimus. ➤ Žaisdamas mėgdžioja įvairius gyvūnus, žmones. ➤ Dēlioja žaislus, daiktus pagal dydį, spalvą.	
--	--

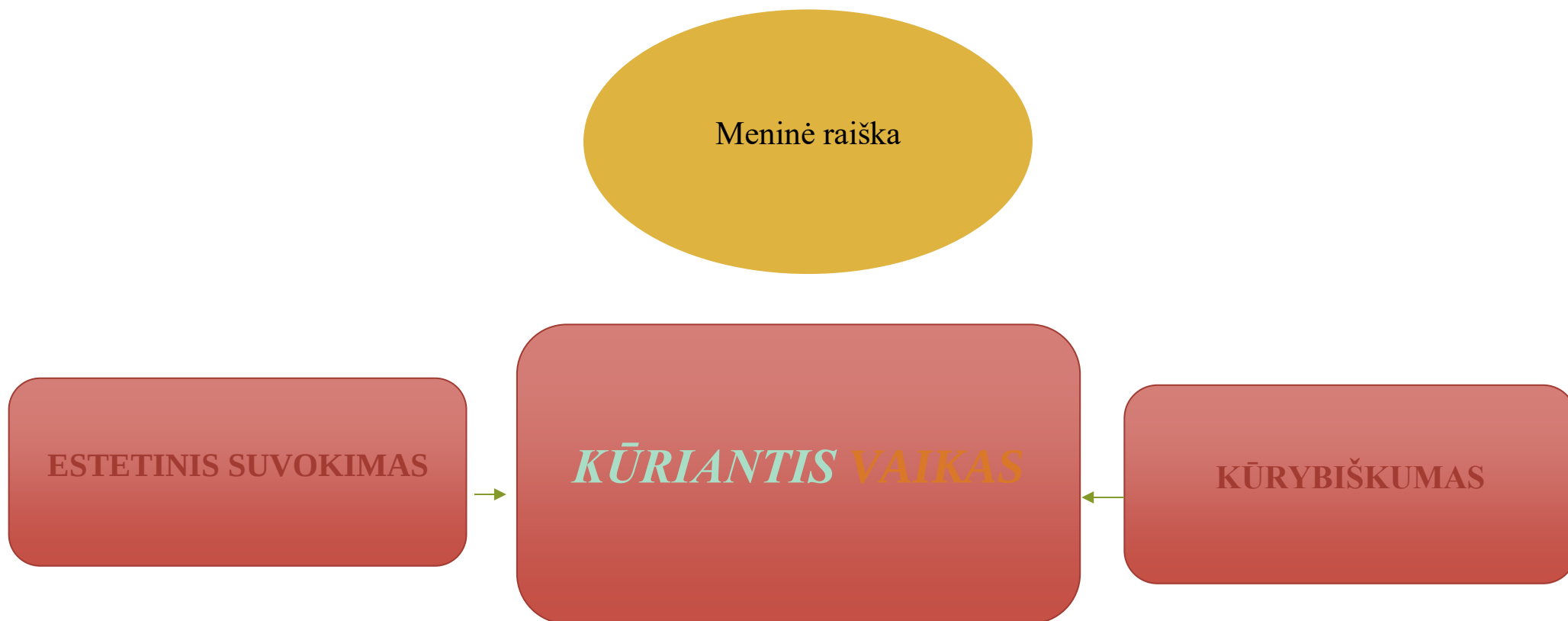
INICIATYVUMAS ir ATKAKLUMAS		
Vertybinių nuostatų – didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.		
Esminis gebėjimas – savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Pasirenka daiktus, su jais žaidžia. ➤ Pats noriai mokosi iš tų, su kuriais jaučiasi saugus. ➤ Veda suaugusių, veiksmų, judesiais reiškia norus. ➤ Reiškia nepasitenkinimą negalėdamas įveikti kliūties. ➤ Nuolat energingai žaidžia, ką nors veikia, domisi naujais žaislais, knygelėmis ir pan.	➤ Dažniausiai pats pasirenka veiklą, plėtoja žaidimą vienas ar su draugais. ➤ Susidūręs su nesėkme, bando ką nors daryti kitaip. ➤ Suaugusiojo pasiūlytą veiklą atlieka susitelkęs, išradingai, iki galo. ➤ Siekia savarankiškumo. ➤ Ilgesnį laiką pats bando įveikti kliūtis, tik vėliau kreipiasi į suaugusiųjų.	➤ Nusiteikęs pradėti, siūlyti naują veiklą, ją užbaigti, užmegzti naują draugystę, kontaktą. ➤ Savo iniciatyva, pagal savo poreikius pasirenka veiklą. ➤ Nuo pradžios iki pabaigos gali atlikti ir nepatrauklią veiklą.

➤ Mėgsta „išbandyti“ suaugusiojo pasiūlytus žaidimus, veiklas.		
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Pažįsta ir randa savo daiktus, žaislus, dalinasi jais. ➤ Džiaugiasi pagiriamas, stengiasi išmokyti, kas sunkiau sekasi. ➤ Dažnai sako: „Aš pats“. ➤ Pats pasirenka ką nori veikti, ką veiks vėliau. ➤ Žaidžia sumodeliuotą žaidimą „Kaip pasiekti šuniuką“. ➤ Pats pasirenka kokią lėlytę aprens, kokią knygelę vartys.	➤ Atlikdamas darbelius, užduotėles kartoja tol, kol pavyksta: renkasi kitas priemones, būdus. ➤ Prašo, ragina, stengiasi sudominti, kad draugai tęstų pradėtą iš vakaro žaidimą, veiklą. ➤ Siūlo idėjas kaip įdomiau pasveikinti draugą, kokius daiktus pasiimti į išvyką ir pan. ➤ Ištikus nesėkmei, noriai priima draugo ar suaugusiojo patarimus. ➤ Ilgą laiką veikia, žaidžia vienas ar su draugais, pratęsia žaidimą po kiek laiko. ➤ Pasirenka veiklą, kuri užrašoma „Grupės padėjėjų tvarkaraštyje“. ➤ Sprendžia auklėtojų sudarytas problemines situacijas – teikia pasiūlymus. ➤ Gali nuveikti darželyje ir kieme – „Mano gerosios rankytės“.	
PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
Vertybinė nuostata – nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.		
Esminis gebėjimas – atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Stebi savo veiksmų pasekmes. ➤ Prašo pagalbos nepavykus atlikti veiklos.	➤ Išbando įvairias daiktų panaudojimo galimybes. ➤ Supranta kada pavyko įveikti sunkumus. ➤ Ieško tinkamų sprendimo būdų. ➤ Bando įveikti sunkumus pats.	➤ Sudėtingą veiklą priima natūraliai, nusiteikęs įveikti kliūtis. ➤ Žino ar problemą gali įveikti pats.

	➤ Pradedama matyti sprendimų pasekmes. ➤ Tariausi su kitais dėl veiksmų atlikimo. ➤ Nepasiekus tikslo, bando keletą kartų.	
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Mėgindamas spręsti konfliktą mėgdžioja suaugusiojo kalbą, veiksmus. ➤ Bando įveikti kliūtį keletą kartų. ➤ Prašo suaugusiojo pagalbos jei kas nors nepavyksta. ➤ Žaidžia sumodeliuotus žaidimus „Kaip atgauti žaisliuką“, „Kaip įdėti į dėžutę?“, „Pagydyk lėlytę“, „Ką daryti, jei sušlapo drabužėliai?“. ➤ Atlieka nesudėtingus pavedimus. ➤ Savo jausmus, norus reiškia mimika, žodžiais, veiksmais. ➤ Sprendžia situacijas „Atėmė žaislą. Ką daryti?“, „Sugriuvo bokštas“ ir kt.	➤ Žaidžia labirintų žaidimus. ➤ Siekdamas aukštai esančio ar užkrito daikto, panaudoja šalia esantį daiktą, žaislą. ➤ Dalyvauja diskusijose: „Kaip manai, kodėl...?“, „Mūsų grupės problemos?“ „Kodėl mums nepavyko“. ➤ Tyrinėdamas, bandydamas pasirenka sau tinkamiausias priemones, komentuoja, kodėl jas pasirinko. ➤ Prašo padėti, klausia patarimo. ➤ Pasirenka iš kelių pasiūlytų sprendimo būdų. ➤ Sudarinėja veiksmų planą tikslui „Noriu sužinoti“. ➤ Taiso sugedusį žaislą, klįjuoja suplyšusią knygutę.	
MENINĖ RAIŠKA		
Vertybinė nuostata – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.		
Esminis gebėjimas – spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai

➤ Pasirenka piešimo priemones, jas tyrinėja, išbando. ➤ Parodo kuri spalva gražiausia, sulygina „žalia kaip žolė“, „geltona kaip saulutė“. ➤ Imituoja judesiu aplinkoje esančius reiškinius, daiktus, gyvūnus, augalus. ➤ Atpažįsta garsus – automobilis, paukščiukas, lietutis ir t.t.	➤ Išbando įvairias technikas. ➤ Klausos įvairios muzikos, susipažįsta su tembru, garsu, ritmu ir pan. ➤ Žaisdamas atlieka matytus veiksmus, intonuodamas, imituodamas tai ką daro. ➤ Susipažįsta su įvairiais instrumentais, juos išbando. ➤ Vyksta į edukacines ekskursijas, teatrus, kiną. ➤ Piešia, atkartoja, vaidina patirtus įspūdžius.	➤ Klausosi ir atpažįsta liaudiškos muzikos kūrinius. ➤ Atpažįsta ir įvardija kai kuriuos muzikinius kūrinius. ➤ Kuria lėlių, dramos vaidinimus. ➤ Domisi kitų šalių tradicijomis, pasakoja ką matė kitoje šalyje. ➤ Drąsiai išgyvena savo kūrybinius sumanymus.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Piešia kreidelėmis ant sienos, asfalto, lentos. ➤ Išbando taškymo būdą, pučia per šiaudelį. ➤ Piešia pagaliukais ant sniego, smėlio. ➤ Pasako ir skiria 1-3 pagrindines spalvas. ➤ Paprašytas spalvina „kamuolį“ viena pasirinkta pagrindine spalva. ➤ Pats renkasi ir „groja“ norimu muzikos instrumentu. ➤ Žaidinamas pedagogo atsiliepia to paties aukščio garsu, intervalu. ➤ Žaidžia su pedagogu situacinius žaidimus su pirštinių lėlėmis, stalo teatro lėlėmis.	➤ Piešia „Mano diena“ (atsispindi ką vaikas ketina veikti per dieną). ➤ Apibrėžia savo rankos plaštaką, pasirenka ir priklįjuoja paveikslėlius, žyminčius, ką gali nuveikti namuose, kieme. ➤ Iš įvairių formų daiktų, gamtinės medžiagos kuria paveikslus, darbelius. ➤ Žaidžia muzikinius ratelius „Pirmyn-atgal, kairėn-dešinėn“ ir pan. ➤ Aktyviai klausosi paukščių balsų, vėjo, jūros bangavimo, audros, lietaus ir pan. įrašų, juos mėgdžioja, imituoja kūnu. ➤ Žaidžia muzikinius žaidimus „Padainuok plonai-storai, šokinėdamas – ilgai“. ➤ Piešia save, šeimą, apibrėžia ant popieriaus lakšto gulincio vaiko, savo plaštakos kontūrus. ➤ Kuria darbelius iš gamtinės medžiagos, rengia parodėles. ➤ Jungia įvairaus ilgio juosteles, kuria girliandas. ➤ Kuria darbelius, pasirinkdamas įvairiausias technikas (teptukus, angliukus, akvarelines kreideles ir pan.) su suaugusiais marga margučius gamtinėmis spalvomis (burokėlio, svogūnų lukštų, sėmenimis ir pan.).	

MENINĒS KOMPETENCIJOS UGDYMAS

ESTETINIS SUVOKIMAS		
Vertybinė nuostata – domisi, gėrisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.		
Esminis gebėjimas – pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Emocingai reaguoja į dainų garsus, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinių objektus, gamtos vaizdus. ➤ Atpažįsta girdėtus muzikos kūrinius, šokius, dailės kūrinius. ➤ Paklaustas pasako ar patiko daina, šokis, muzika ir t.t. ➤ Džiaugiasi savo puošniais drabužėliais.	➤ Džiaugiasi menine veikla, nori šokti, dainuoti, vaidinti. ➤ Keliais žodžiais ar sakiniais pasako savo meninius išpūdžius. ➤ Reaguoja į kitų vertinimus. ➤ Grožisi gamtos garsais, spalvomis. ➤ Dalijasi išpūdžiais po koncertų, spektaklių. ➤ Supranta ir pakomentuoja kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus (veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus). ➤ Papasakoja išpūdžius apie meninio kūrinio siužetą. ➤ Grožisi ir palankiai vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, įvardija kodėl gražu. ➤ Pastebi papuoštą aplinką. ➤ Palankiai vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą. ➤ Plačiau pasakoja ką ir kaip sukūrė.	➤ Nori matyti ir kurti grožį aplinkoje. ➤ Pasakoja, aiškina, ką pats sukūrė ir kaip kūrė. ➤ Išsako mintis apie muziką, šokį ir t.t. ➤ Domisi kitų meninėmis idėjomis ir jas panaudoja savo veikloje.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Klausosi muzikos kūrinių. ➤ Sutelkia dėmesį pamatęs ryškius, spalvingus daiktus. ➤ Klausosi ir imituoja gamtos garsus.	➤ Klausosi įvairaus žanro muzikos kūrinių, juos komentuoja. ➤ Aptaria jo aplinkoje esančius meno kūrinius. ➤ Tvarkingai elgiasi su kūrybinėmis priemonėmis. ➤ Pastebi spalvų, formų grožį.	

➤ Klausosi sekamų pasakėlių, eilėraščių. ➤ Stebi vaikiškus spektaklius, klausosi koncertus darželio salėje. ➤ Keliais žodžiais papasakoja matyto spektaklio, koncerto įspūdžius. ➤ Vartydamas knygeles pastebi patikusias iliustracijas, jas komentuoja, reaguoja garsu, mimika. ➤ Kartu su auklėtoja puošia gimtadienio stalą, grupės patalpas. ➤ Džiaugiasi ir rodo suaugusiam savo ir kitų šventinę aprangą, jos aksesuarus: batelius, suknelę, skarelę ir pan. ➤ Sutelkia dėmesį, komentuoja pastebėjus darželio patalpose ar teritorijoje ryškius puošybos elementus, parodos eksponatus.	➤ Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius. ➤ Varto dailės, architektūros albumus, komentuoja. ➤ Klausosi įstaigoje vykstančių „gyvų“ koncertų (profesionalių muzikantų). ➤ Žaidžia garsais, žodžiais, garsažodžiais. ➤ Pastebi spalvų nuotaikas aplinkoje, kūrybiuose. ➤ Suaugusiųjų padedami, dalyvauja kūrybiuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose, vertina pateiktus kūrybinius darbelius, pasirodymą. ➤ Su auklėtoja atnaujina grupės aplinką, ją puošia, siūlo savo idėjas. ➤ Dalyvauja įstaigos renginiuose, šventėse, pasirodymuose. ➤ Lankosi muziejuose. ➤ Stebi ir komentuoja draugų vaidinimus, į įstaigą atvykstančius spektaklius. ➤ Komentuoja girdimų instrumentų skambesį, muzikos nuotaiką.
--	---

KŪRYBIŠKUMAS

Vertybinė nuostata – jaučia kūrybines laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.

Esminis gebėjimas – savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

Vaiko pasiekimai

1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Domisi naujais daiktais, vaizdais, garsais, judesiais. ➤ Įsivaizduoja gyvūnus, augalus apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma. ➤ Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus simbolinius veiksmus.	➤ Išvelgia naujas įprastų daiktų savybes. ➤ Išradingai, neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones. ➤ Ieško netikėtų sprendimų. ➤ Fantazuoja. ➤ Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų.	➤ Nebijo daryti kitaip. ➤ Išvelgia dar neišbandytas veiklas. ➤ Pasineria į kūrybos procesą. ➤ Pats ir su kitais ieško atsakymų.

Ką galėtų veikti vaikas?	
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai
➤ Pats puošia padarytus darbelius. ➤ Plėšo atsitiktines formas iš balto, spalvoto popieriaus. ➤ Stato, konstruoja, dėlioja dėlionės, mozaikas. ➤ „Muzikuoja“ su grupėje esančiais daiktais, vaikiškais instrumentais. ➤ Eksperimentuoja įvairiomis būtinėmis medžiagomis: moliu, plastilinu, drėgnu smėliu, minkštu sniegu, sūria tešla. ➤ Pritaiko įvairius daiktus veiksams, pvz. kaladėlė – „telefonas“, pieštukas – „šaukštas“ ir t.t.; ➤ Žaidžia su dažų dėmėmis „I ką tai panašu?“. ➤ Kartu auklėtoja dalyvauja kūrybiniuose darželio projektuose. ➤ Serviruoja, puošia stalą savo žaisliuko šventei. ➤ Suteikia aplinkos daiktams kitas funkcijas (kaladėlė- mašinėlė) ir jais žaidžia.	➤ Išradingai panaudoja gamtinę medžiagą savo kūrybiniuose darbeliuose. ➤ Aplikuoja, kuria vitražus, panaudodamas aplinkoje esančias medžiagas (žurnalus, gofruotą kartoną, plastiko atliekas ir pan.). ➤ Iliustruoja muzikos kūrinius dailės priemonėmis. ➤ Savo idėjas išreiškia dailės, piešimo priemonėmis. ➤ Atlieka kūrybinius darbus grupelėmis ir po vieną. ➤ Panaudoja tapybos, piešimo, dekupažo, koliažo, skrebinimo ir kt. dailės technikas, jas tyrinėja. ➤ Susiplanuoja laiką, eigą ir atlieka kūrybinį darbą, žaidimą. ➤ Tęsia pradėtas istorijas, patys jas kuria, komentuoja. ➤ Kuria melodijas tekstams, savo daineles. ➤ Jaučia, kokias linijas, spalvas pasirinkti išreiškiant emocijas, jausmus. ➤ Tapo, lipdo su tradicinėmis ir netradicinėmis priemonėmis, jas išradingai panaudoja. ➤ Gamina knygeles, kvietimus, atvirukus šeimos nariams, atributiką, reikalingą šventėms. ➤ Eksperimentuoja su popieriumi, jo faktūromis, spalvomis. ➤ Improvizuoja su vaikiškais instrumentais, aplinkos daiktais, kurdamas savo ritmus. ➤ Groja grupės „orkestre“, sukuria savo orkestrinį kūrinį. ➤ Kuria savo spektaklį su auklėtoja, parenka drabužius, scenografiją. ➤ Maišo spalvas savo nuožiūra, džiaugiasi išgautais atspalviais. ➤ Kuria savo eilėraščius, miniatiūras, jas iliustruoja. ➤ Kuria imitacinius judesius muzikiniams žaidimams, dainelėms.
MUZIKA IR ŠOKIS	
Vertybinių nuostatų – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	
Esminis gebėjimas – spontaniškai ir savitai reiškia jausmus, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.	

Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Įdėmiai klausosi muzikos, aplinkos garsų, spontaniškai žaidžia balso intonacijomis. ➤ Skambant muzikai ritmiškai ploja, terpsi, tūpčioja ir pan. ➤ Vienas ir kartu dainuoja 2–4 garsų daineles. ➤ Muša ritmą su įvairiais muzikos instrumentais kartu su auklėtoja. ➤ Kuria, dainuoja vienos natos daineles. ➤ Imituoja muzikinius žaidimus kartu su auklėtoja ir savais judesiais. ➤ Mėgdžioja gyvūnų, augalų ir kitus judesius.	➤ Klausosi ir įvardina muzikos nuotaiką, ją nupiešia, išreiškia kūno judesiais, mimika. ➤ Atpažįsta kai kurių instrumentų (smuiko, būgno, dūdelės, varpelio) girdėtus kūrinius. ➤ Dainuoja dialoginio pobūdžio daineles. ➤ Šoka šokius pritaikant skirtingo tempo dalis. ➤ Dainuoja platesnio diapazono vienbalses daineles. ➤ Groja 2-3 garsų melodijas. ➤ Šoka ratelius pritaikydamas įvairius žingsnelius. ➤ Šoka išreikšdamas erdvės (aukštai-žemai) ir laiko (greitai-lėtai) elementus.	➤ Dainuoja dainas su instrumentiniu pritarimu. ➤ Išraiškingu, skambiai, tiksliai dainuoja a cappella. ➤ Kuria dainas, melodijas šokiams. ➤ Savarankiškai šoka po muzikinės įžangos. ➤ Dainuoja oktavos ribose solo. ➤ Groja, improvizuoja daiktais iš gamtos (akmenukais, pagaliukais ir pan.). ➤ Kuria dainas. ➤ Kuria natūraliu judesiu trumpą šokį, išreikšdamas šokio elementus.
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Dainuoja 2–4 garsų daineles („Raina katytė“, „Kiškis piškis“ ir t.t.). ➤ Klausosi įvairių muzikinių kūrinių, atliekamų gyvai ir įrašytų. ➤ Žaidžia su muzikos instrumentais. ➤ Mėgdžioja gamtos ir mechaninius garsus. ➤ Muzikai pritaria plojimu ir kt. ritminiais judesiais, ritminiais instrumentais. ➤ Žaidžia muzikinius žaidimus.	➤ Prašo pakartoti patikusią dainelę, šokį. ➤ Noriai dalyvauja muzikos veikloje. ➤ Skambant muzikai ritmiškai ploja rankytėmis, trepsi kojytėmis. ➤ Skambant įvairaus ritmo muzikai improvizuoja, sukasi ratu, imituoja miegą, tylą, vėją, saulę ir kt., išreikšdami savo emocijas. ➤ Klausosi polkutės, lopšinės, maršo, valso muzikos, bando papasakoti ką jaučia (greita, lėta, garsi ir t.t.). ➤ Klausydamas muzikos šoka, imituoja gyvūnų, paukščių, gamtos reiškinių, garsus judesiu. ➤ Judesiais perteikia muzikos nuotaiką. ➤ Imituoja muzikos instrumentus žiogelis-groja smuiku, kiškis-būgneliu, vėjas-dūdele...	

➤ Išreiškia save judesiu, identifikuojasi su ratelių ir šokių veikėjais – šoka kaip „meškutė, „kiškiukas“ ir pan. ➤ Šoka panaudodamas laisvą judesį. ➤ Šoka rateliu aplink orientacinį žaisliuką. ➤ Dainuoja lopšines žaisliukui. ➤ Dainuoja, šoka darželio šventėse. ➤ Groja elementariais muzikiniais instrumentais (barškučiais, būgneliais).	➤ Klausosi upelio čiurlenimo, vandens čiurlenimo, vėjo ūžesio ir kt., įvardija. ➤ Groja pasirinktais instrumentais. ➤ Kuria „savos“ kūrybos dainas, šokius. ➤ Patys grupėje organizuoja koncertus. ➤ Išbando įvairius garso išgavimo būdus, gaminasi barškučius (pvz. į dėžutę įberia kruopų, įdeda kaštoną ar pan.). ➤ Šoka pavieniui, poroje, ratelyje. ➤ Žaidžia įvairių tautų žaidimus, klauso dainų.	
VAIDYBA		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Įvairius norus, jausmus rodo judesiu ir veiksmais. ➤ Reiškia emocijas mimika, balso intonacija, imituoja tai, ką daro. ➤ Žaidžia sūpavimo, kykavimo, jodinėjimo, pirštukų žaidimus. ➤ Mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus.	➤ Muzikiniuose rateliuose judesiais vaizduoja siužeto elementus, reiškia savaime kilusias emocijas. ➤ Žaisdamas atkuria matytų situacijų fragmentus. ➤ Kuria dialogą tarp veikėjų, keičia intonacijas, savaip interpretuoja veiksmus, judesius. ➤ Žaisdamas atsipalaiduoja. ➤ Susikuria ištisas žaidimų aplinkas, panaudodamas daiktus, drabužius, avalines ir t.t. ➤ Stengiasi perteikti veikėjų nuotaikas, emocijas, veiksmus. ➤ Kuria stalo, dramos, lėlių vaidinimus pagal girdėtą pasaką. ➤ Tikslingai naudoja daiktus teatro reikmėms.	➤ Kurdamas įvairius teatrus bendradarbiauja su kitu vaidinimo veikėju, jaučia jį, išlaukia, girdi. ➤ Improvizuoja dialogą. ➤ Laisvai, su pasitikėjimu atskleidžia veikėjų norus, veiksmus ir t.t. ➤ Naudoja charakteringas balso intonacijas, aprangos detales.
Ką galėtų veikti vaikas?		

1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Žaidžia, imituoja šeimos narius, mėgdžioja auklėtojas, draugus. ➤ Imituoja judesiais įvairius personažus – gyvūnus. ➤ Persirengia įvairiais veikėjais: dedasi kepures, apsiaustus, panaudoja įvairius aprangos elementus, aunasi didesnius batus. ➤ Žaidžia teatro lėlėmis. ➤ Vedžioja žaislą, kartoninę figūrėlę, bando veikti, imituoti. ➤ Skatinama vaiką pamėgdžioti ir atrasti savų veikimo būdų. ➤ Žaidžia žaidimus „Atspėk kas aš?“. ➤ Pritaiko balso tembrą pasirinktam personažui. ➤ Patys dalyvauja muzikiniuose spektakliukuose, stebi kaip vaidina kiti.	➤ Žaidžia, vaidina, improvizuoja trumpus siužetus, scenas pagal pasakas, literatūrinius apsakymus, muzikinius siužetus, matytus filmus. ➤ Vaizduoja „vėją“: moja skarele, „lengvai“, „smarkiai“ imituoja kaip vėjas pučia, kyla, rimsta ir t.t. ➤ perteikia emocijomis. ➤ Žaidžia stalo, lėlių, dramos teatrus. ➤ Pats gamina įvairias lėles (pvz. pirštukines, pirštines), kuria veiksmų siužetą iš „čia ir dabar“ pasigamtintų ar aplinkoje rastų daiktų. ➤ Kuria spektakliukus draugams; ➤ Vaidindamas sukuria savo išgalvotą pasaką, istoriją. ➤ Vaidina pasakėles be garso – emocijas perteikdamas kūno judesiais ir veido mimikų išraiška. ➤ Lankosi profesionalių aktorių vaidinamuose spektakliuose, vyksta į dramos, lėlių ir kitus „tikrus“ teatrus (Kėdainių kultūros centre, Kauno, Panevėžio dramos teatruose ir kt.).	
DAILĖ (vizualinė raiška)		
Vaiko pasiekimai		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	Brandesni vaikai
➤ Spontaniškai „keverzoja“. ➤ Džiaugiasi dailės priemonėmis paliktais pėdsakais, siekia pakartoti, pratęsti. ➤ Terliojasi su dažais, brauko pirštu, tyrinėja, atranda skirtingus veikimo jomis būdus.	➤ Patirtį išreiškia naudodamas įvairias linijas, jų derinius, geometrines ir laisvas formas, spalvas. ➤ Eksperimentuoja dailės priemonėmis atspindamas spalvas. ➤ Kartu su suaugusiuoju rengia darbų parodėles. ➤ Kuria spontaniškai, kartais pagal išankstinį sumanymą.	➤ Numato sumanymo realizavimą, seką ir rezultatą. ➤ Varijuoja spalvomis, linijomis, formomis, jungia, derina, išryškindamas detales. ➤ Kurdamas bendrus darbus bando savo sumanymus derinti su kitais.

➤ Reiškia emocijas, įspūdžius. ➤ Piešia įvairias linijas, jas jungia. ➤ Bando pavaizduoti – saulę, mamą, namą... ➤ Mėgaujasi procesu, o ne rezultatu.	➤ Komentuoja kūrybos procesą. ➤ Kuria koliažus, spauduoja įvairiomis priemonėmis, konstruoja, lipdo. ➤ Savo emocijas reiškia kitiems atpažįstamais vaizdais. ➤ Objektus vaizduoja ne tik kokius mato, bet ir ką apie juos žino. ➤ Kuria pagal išankstinį sumanymą, kuris procese gali kisti. ➤ Vaizdus papildo grafiniais ženklais. ➤ Eksperimentuoja dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis.	
Ką galėtų veikti vaikas?		
1,5–3 metų vaikai	3–5(6) metų vaikai	
➤ Eksperimentuoja individualiai ant atskiro didelio formato popieriaus lapo: piešia pieštukais, tušinukais, kreidelėmis, tapo guašu, akvarele. ➤ Štampuoja piršteliu, teptuku, štampukais. ➤ Daro plaštakos, pėdos antspaudus. ➤ Piešia pagaliuku ant smėlio, sniego. Kreida ant asfalto. ➤ Tapo ant medžio lapų. ➤ Lipdo plastilinu iš vieno gabalo (suka rutulį, kočioja tiesiais judesiais). ➤ Kuria teminius paveikslus ant tapeto juostos. ➤ Eksperimentuoja išbandydamas taškymo būdu.	➤ Piešia įvairia technika: guašu, akvarele, anglimi, spalvotais pieštukais, vaškinėmis kreidelėmis. ➤ Eksperimentuoja maišydami spalvas ir atranda naujus atspalvius. ➤ Tapo draugų, mamų portretus, gamtos vaizdus, įvairius veiksmo siužetus ir pan. ➤ Piešia ant netradicinių paviršių: akmenų, medžių lapų, senų batų, audinio, stiklo ir pan. ➤ Derina kelias dailės raiškos technikas viename darbe. ➤ Ornamentuoja, sistemingai kartodamas elementus, dekoruoja audinius. ➤ Naudoja įvairias aplikavimo technikas. ➤ Gamina dekoracijas. ➤ Piešia-kuria paveikslus pasinaudodamas šviesos stalu. ➤ Piešia išbandydamas žvakės panaudojimo galimybes. ➤ Piešia, gamina bendrus darbus su grupės draugais, šeimos nariais. ➤ Piešia naudojant kompiuterines technikas, fotoaparata (programomis Paint, Paintbrush, Corel, Photoshop ir kt.). ➤ Dalyvauja dailės darbų parodose, projektuose, akcijose.	

V SKYRIUS

UGDYMO (SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaikų pasiekimų vertinimas – tai duomenų rinkimas apie kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus, gebėjimus, ugdymosi pasiekimus bei nuolatinis informacijos apie daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Pedagogai nuolat stebi ir fiksuoja vaikų veiklą ar elgesį. Vaikų pažanga ir pasiekimai vertinami pagal penkias kompetencijas: socialinę, pažinimo, sveikatos saugojimo, meninę ir komunikavimo, remiantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“. Vaikų ugdymosi pasiekimai analizuojami 2 kartus per metus – mokslo metų pradžioje ir pabaigoje. Vertinimas atliekamas elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“. Apibendrinti duomenys pateikiami pasirinktinai – lentelėje arba diagramoje. Formuojamais vertinimas vyksta nuolat. Tai kasdienis sąveika paremtas vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas siekiant suprasti ir nustatyti vaiko ugdymosi poreikius. Kartu su vaiku aptariama, ką jis nuveikė, išmoko, kas jam patiko ir ką jis dar norėtų nuveikti, numatoma tolesnė veikla. Pedagogo gaunama informacija apie vaiką stebint jo veiklą, elgesį, savijautą ugdymo procese padeda planuoti ugdymą, parinkti tinkamus ugdymo metodus, tikslingai kurti ugdymosi aplinką ir laiku teikti individualią pagalbą. Įsivertinimas - vaikų refleksija – vyksta pagal pačių vaikų pasirinktą laiką, būdą ir formą. Pedagogas sudaro sąlygas ir skatina ugdytinių įsivertinimą. Vaiko vertinimo medžiaga (dailės, kūrybiniai darbeliai, žodiniai pasakojimai, samprotavimai, rašytinės kalbos pavyzdžiai, nuotraukos) fiksuojama ir kaupiama vaiko vertinimo aplanke ir elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“, skyrelyje „Vaiko veikla“. Vaikų, turinčių kalbos ir komunikacijos sutrikimų, korekcinės veiklos rezultatai vertinami metų pabaigoje arba individualiai pagal poreikį. Vertinimą atlieka lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisija. Ugdymo pasiekimų vertinimo rezultatai panaudojami planuojant ugdymo procesą, numatant vaiko ugdymo individualizavimo galimybes, pedagogo kompetencijų tobulinimo sritis. Vaikų ugdymosi pasiekimai iliustruoja ir kitas įstaigos veiklos sritis. Jais remiantis analizuojama ugdymo programa, aptariama darželio metų veiklos programa, veiklos įsivertinimo rezultatai, rengiama metų veiklos ataskaita. Vaikų vertinimo duomenys neviešinami. Su rezultatais supažindinami vaiko tėvai (globėjai) individualiai.

VI SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Adaškevičienė E. Vaikų fizinės sveikatos ir kūno kultūros ugdymas. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2004.
2. Andrikienė R.M., Ruzgienė A. Ankstyvosios vaikystės pedagogika, Klaipėda, 2001.
3. Artyn vaiko, Egmonto projektas vaikų darželiams, Vilnius, 1997, 1998.
4. Ankstyvojo ugdymo vadovas, Monkevičienė O. (sud.), Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
5. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
6. Bružienė M., Čepienė R. ir kt. Vaiko asmenybės ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje, Klaipėda, 1997.
7. Bakūnaitė J. Auginu gyvybės medį, Humanistinio vaikų ugdymo programa, Vilnius, 1998.
8. Dailidienė J. Ankstyvojo amžiaus vaikų žaidimai, Kaunas: Šviesa, 1991.
9. Dodge D.T., Rudick S., Berke K. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas, Vilnius, 2008.
10. Dodge D.T., Colker L.J., Heroman C. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas, Vilnius, 2007.
11. Einon D. Ankstyvasis ugdymas, knyga adaptuota Lietuvos šeimai ir vaikui, Vilnius: UAB „Egmont Lietuva“, 1998.
12. Geros mokyklos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr.V-1308.
13. Gurevičiūtė G., Lekevičius E., ir kt. Nojaus laivas, ekologinis ugdymas mokykloje, Vilnius, 1998.
14. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, parengtas Švietimo ir mokslo ministerijos.
15. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
16. Į vaiką orientuotas ugdymas nuo gimimo iki trejų metų, knyga ugdytojams, Lietus, 2001.
17. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983.

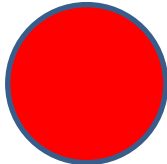
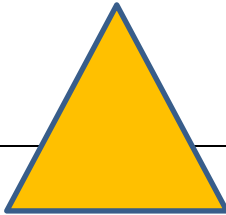
18. Lapinskienė N. Muzikinė dėžutė, vaikų motorikos lavinimas klausantis fortepijoninės muzikos, 2013.
 19. Landsbergienė A. Augame kartu. Žiema, Vilnius, 2008.
 20. Neifachas S. Pedagoginio vadovavimo kompetencija, Vilnius, 2006.
 21. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
 22. Skaitykime savo vaikams, vadovas tėvams, turintiems vaikų iki 6 metų, Vilnius, 2009.
 23. Sveikos mitybos ir fizinio aktyvumo ugdymas mokykloje, metodinės rekomendacijos mokytojams, Vilnius, 2009.
 24. Šeduikienė I. Smuiko raktelis, nuotaikingos dainelės vaikams ir vaikučiams.
 25. Vaiko muzikos pasaulis, vaikų muzikinio ugdymo straipsnių rinkinys, Vilnius: Kronta, 2009.
-

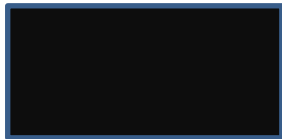
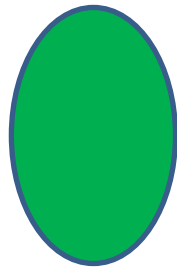
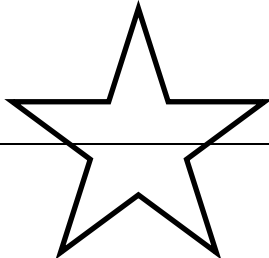
PRITARTA:

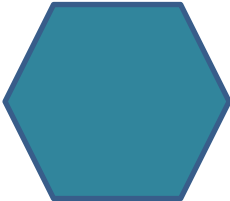
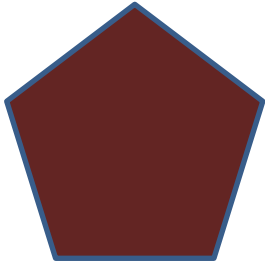
Kėdainių lopšelio-darželio „Žilvitis“
tarybos 2021 m. gruodžio 3 d. posėdžio
protokoliniu nutarimu Nr. 4

PRITARTA:

Inovatyvios vaikų veiklos projektinės idėjos, padedančios kryptingai ir veiksmingai siekti vaikų pasiekimų

Projekto data	Tema	Suprasiu	Išmoksiu skaičius	Išmoksiu raides	Suprasiu spalvas/figūras
RUGSĖJIS	VISKAS APIE MANE	➤ Kuo aš ypatingas; ➤ Kur aš gyvenu; ➤ Mano šeima; ➤ Mano gyvūnas; ➤ Mano kūnas; ➤ Mano draugas; ➤ Grupės taisyklės/rutina; ➤ Kas mane džiugina; ➤ Mandagumo karalius ir karalienė.	1	A M L	RAUDONA
SPALIS	VAISMEDŽIŲ SODE IR ŪKYJE	➤ Lapų mokslas; ➤ Moliūgai; ➤ Obuoliai; ➤ Ūkininkas ir ūkio technika; ➤ Varnos ir baidyklės (Helovynas); ➤ Ūkio gyvūnai;	2	S R Š	ORANŽINĖ

		➤ Medžių dalys; ➤ Kas gyvena medyje; ➤ Tvarte; ➤ Kaip medžiai ruošiasi žiemai (lapų mokslas); ➤ Kavinė /restoranas (serviravimas, valgymo etiketas).			
LAPKRITIS	PROFESIJOS	➤ Pagalbos darbuotojai; ➤ Ką dirba mama ir tėtis; ➤ Kokia mano svajonių profesija; ➤ Amatai; ➤ Ką veikia amatininkas; ➤ Mokslininkai; ➤ Architektai.	3	O K Ė	JUODA
GRUODIS	VIENĄ KARTĄ	➤ Pasakos; ➤ Istorijos; ➤ Improvizacija; ➤ Žiemos garsai; ➤ Kas žiema šviečia tamsoje; ➤ Kokius garsus girdime lauke; ➤ Imbierinis vyrukas; ➤ Kumštinės pirštinės; ➤ Žiemos stebuklų tradicijos aplink pasaulį.	4	N Ž U	ŽALIA
SAUSIS	KOSMINĖ ERDVĖ	➤ Kas yra dangus; ➤ Žemė; ➤ Mėnulis ir žvaigždės ; ➤ Mūsų saulė; ➤ Astronautai ir planetos;	5	Ū V	BALTA

		➤ Skraidantys objektai (ateiviai).		Y	
VASARIS	AŠ GYVENU	➤ Mano miestas; ➤ Kur baigiasi upė; ➤ Keliauju į ... (pasaulio šalys) ➤ Atostogos aplink pasaulį; ➤ Kelionės aplink pasaulį; ➤ Laukiniai vakarai/kaubojai.	6	P I T	VIOLETINĖ
KOVAS	PRAEITIS	➤ Dinozaurai; ➤ Archeologija; ➤ Kunigaikščiai; ➤ Pilys ir karaliai.	7	E B D	MĖLYNA
BALANDIS	EKOLOGIJA	➤ Rūšiavimas; ➤ Medžių rūšys; ➤ Daržininkystė; ➤ Sodininkystė ➤ Oras už lango (vėjo kryptys, uraganai ...); ➤ Žalioji palangė; ➤ Tarša; ➤ Sveikata; ➤ Plastiką; ➤ Egzotiniai augalai;	8	G Z J	RUDA

		➤ Kataklizma (kas būtų, jeigu iškirstume visą mišką ar ištirtų ledynai).			
GEGUŽĖ	KAS ŽEMĖJE GYVENA	➤ Arkties gyventojai; ➤ Džiunglių gyventojai; ➤ Australijos gyventojai; ➤ Azijos gyventojai; ➤ Lietuvos gyventojai (naminiai, miško); ➤ Žemės kirminai; ➤ Po jūra (žuvys, undinės, delfinai, banginiai, koralai ...).	9 10	Kartojam išmoktas raides	GELTONA
BIRŽELIS	TVENKINIO GYVENTOJAI	➤ Varlės ir vėžliai; ➤ Gyvenimo ciklas (varlių, drugelių ...); ➤ Ropliai; ➤ Plunksnuoti draugai; ➤ Vabzdžiai.			
LIEPA	VISKAS ATVIRKŠČIAI	➤ Šilta – šalta; ➤ Storas – plonas; ➤ Ilgas – trumpas; ➤ Ledai – pica; ➤ Piknikas – parkas; ➤ Filmai ir spragėsiai.			
RUGPJŪTIS	SMĖLIS IR VANDUO	➤ Mikrobai; ➤ Vandens laboratorija; ➤ Smėlio architektūra; ➤ Žaidimų karuselė.			

